

ToP

158

Transit: efektivní, konzistentní a kvalitní překlad

- ▶ Nižší náklady a menší časová náročnost na překlady a lokalizaci
- ▶ Rychlejší návratnost investice
- ▶ Pracovní platforma pro veškeré projekty v oblasti překladu a lokalizace ve všech formátech a ve všech jazycích
- ▶ Zajištění kontroly nad výsledky překladu a práce s terminologií
- ▶ Podpora standardních a výměnných formátů (např. pro projektové balíčky z SDL Trados, SDL WorldServer a MemoQ, XLIFF atd.)
- ▶ Flexibilní licenční modely (lokální licence, plovoucí licence, časově omezená licence, IaaS, SaaS)
- ▶ Celosvětová síť podpory
- ▶ Vysoká úroveň kvality překladu díky neustále dostupnému kontextu a terminologii
- ▶ Morfologická podpora pro více než 80 jazyků a jazykových variant
- ▶ Intuitivní práce s formátovacími znaky díky chytrému systému markupů
- ▶ Duální konkordantní vyhledávání jak ve výchozím, tak v cílovém jazyce
- ▶ Synchronizované náhledy pro všechny typy projektů
- ▶ Návrhy překladů z překladové paměti a systému strojového překladu ve stejném editoru
- ▶ Převod hlasového záznamu na text

www.star-group.net

paha@star-group.net

+420 233 355 377

+420 608 320 100

Obsah

JURIDIKUM – kurzy pro veřejnost	4
Úvodník	5
Foto z obálky	5
Jeronýmovy dny 2025	7
JTP na zasedání předsednictva Mezinárodní federace překladatelů (FIT) v Lublani <i>E. Jiráková</i>	10
Statutární kongres Mezinárodní federace překladatelů FIT v Ženevě <i>E. Jiráková</i>	11
Cena Josefa Jungmanna za rok 2024	14
31. ročník Ceny Františka Filipovského za dabing	16
Umělá inteligence a František Filipovský <i>V. Kostíha</i>	17
Role sluchu v tlumočnictví: akustické podmínky, zdravotní rizika a praktická doporučení <i>K. Sýkorová</i>	19
Minuty pod tlakem: stav českého audiovizuálního překladu <i>L. Olešová</i>	23
Sčítání tlumočnicků a překladatelů pro osoby se sluchovým postižením v České republice 2024 <i>K. Šimková, L. Perličková, T. Bízková</i>	26
Výlet do Nelahozevsi <i>A. Šourková</i>	31
Návštěva Břevnovského kláštera <i>A. Šourková</i>	33
Dále vyšlo, nebo vyjde... <i>A. Šourková</i>	35
Termínovka	35

Univerzita Karlova Právnická fakulta

JURIDIKUM kurzy pro veřejnost

Kurzy a semináře vedené kvalifikovanými odborníky z řad učitelů Právnické fakulty UK pro odbornou a laickou veřejnost zaměřené na aktuální právní problematiku, změny v právním řádu a překlady právních textů.

V dnešní době je vzdělání klíčovým faktorem pro kariérní úspěch a osobní rozvoj. S dynamickým vývojem trhu práce a rychlými změnami v technologiích a společnosti se však tradiční formy vzdělávání mohou zdát nedostatečné. V této souvislosti vznikají nové programy, které umožňují jednotlivcům rozšířit své znalosti, zvýšit kvalifikaci a posílit kompetence v souladu s novými potřebami trhu práce a společnosti. Tyto programy vedou k zisku mikrocertifikátu.

Díky jednotnému evropskému rámci jsou mikrocertifikáty lépe uznatelné i v zahraničí, což zvyšuje mobilitu absolventů. Vydaná osvědčení bude možné snadno ověřit prostřednictvím národní databáze, což jim dodá důvěryhodnost a ochranu proti padělání.

Mezi kurzy certifikované v rámci mikrocertifikátu nabízíme:

- Úvod do českého práva-právnické minimum
- Překladatelský seminář doplňkového studia pro překladatele právních textů-anglický jazyk
- Překladatelský seminář doplňkového studia pro překladatele právních textů-německý jazyk
- Překladatelský seminář doplňkového studia pro překladatele právních textů-francouzský jazyk
- Překladatelský seminář doplňkového studia pro překladatele právních textů-ruský jazyk

Kontaktní osoba:

Bc. Hana Vařeková
koordinátorka celoživotního vzdělávání
e-mail: varekova@prf.cuni.cz, tel: +420 221 005 504

Přehled všech vypsaných kurzů je zde: <https://law.prf.cuni.cz/juridikum/>

Ke konci roku se tradičně ohlížíme, a zároveň se zamýšlíme nad tím, co si chceme odnést do roku příštího. Letos se toto bilancování odehrává v době, která klade na naši profesi mimořádné nároky. *Technologický vývoj slibuje rychlá řešení*, ale praxe nám stále zřetelněji ukazuje, že překlad a tlumočení jsou odpovědnou a kreativní prací, která musí zohledňovat mnoho kontextových i významových rovin a nést odpovědnost za dopad volených slov a jazykových prostředků.

Obsah tohoto čísla ToPu tuto skutečnost ilustruje na mnoha příkladech. Čtenáři si připomenou letošní ročník *Jeronymových dnů*, dvoudenní akce, která není jen konferencí, ale hlavně místem pro sdílení zkušeností, setkávání a posilování profesní komunity. Dočtete se také o tom, čemu se JTP věnovala na *zasedání předsednictva Světové federace překladatelů (FIT)* v Lublani a statutárním i *Světovém kongresu v Ženevě*. Nechybí také *text memoranda*, jež jsem jako předsedkyně JTP podepsala na půdě *Světové organizace duševního vlastnictví* společně s kolegyněmi zastupujícími překladatele Severní a Jižní Ameriky.

Ohlížíme se rovněž za tradičními profesními oceněními, jimiž jsou *Cena Josefa Jungmanna* každoročně udělovaná Obcí překladatelů za nejlepší překladové dílo v oblasti prózy, poezie, dramatu a nebeletristické literatury z oboru humanitních věd, a *Cena Františka Filipovského za dabing* – tu v kategorii *překlad a úprava dabovaného audiovizuálního díla* uděluje Jednota tlumočnicků a překladatelů. Výraznou linkou tohoto čísla ToPu je i reflexe proměn profese. Věnujeme se umělé inteligenci a jejím dopadům na překlad, *mapování stavu českého audiovizuálního překladu*, akustickým a zdravotním aspektům tlumočnické práce i specifickým oblastem, jako je tlumočení pro osoby se sluchovým postižením. A nechybí ani důležitá součást naší spolkové činnosti, zprávy z našich *networkingových akcí* a výletů do přírody a za kulturu.

Do debaty o překladu a tlumočení intenzivně vstupuje téma umělé inteligence. Stále častěji se setkáváme s tím, že profesionálové nejsou oslovováni proto, aby překládali, ale aby opravovali výstupy AI. V centru naší debaty není odmítání technologií, ale důraz na to, že bez lidského úsudku, kulturní znalosti a odpovědnosti se překlad snadno vzdaluje svému základnímu poslání, kterým je porozumění a předání obsahu a hodnoty originálu. Výmluvně to shrnuje nedávný článek Pavla Kasíka na Seznam Zprávách s názvem „*Hanba to zvládne...*“ *Profesionálové místo překládání opravují šílenosti po AI*, v němž je citována řada členů JTP.

Čím náročnější je kontext, v němž pracujeme, tím důležitější je role profesní organizace. Jednota tlumočnicků a překladatelů se ze všech sil snaží prosazovat náš společný hlas nejen v odborných debatách, médiích, ale i při jednáních, jež mají velmi konkrétní dopad na naši práci. Ať už jde o připomínkování Ex-post RIA autorského zákona, účast v pracovní skupině Ministerstva spravedlnosti zaměřené na postavení soudních tlumočnicků a překladatelů, nebo o mezinárodní spolupráci v rámci Světové federace překladatelů FIT a evropské asociace audiovizuálních překladatelů AVTE. Naši zástupci zde dlouhodobě, mimo záběry kamer, přesto velice systematicky, hájí profesní standardy i smysl lidského překladu a tlumočení a patří jim za to velké poděkování.

Jednota tlumočnicků a překladatelů stojí na svých členech a každý jednotlivý člen JTP tento společný hlas posiluje svou odborností, postojem a profesní etikou, ale i samotným faktem, že stojí za profesní organizací, hájící

zájmy oboru napříč společnostmi, od každodenní praxe až po legislativní a mezinárodní úroveň.

Ať jsou pro vás nadcházející svátky časem klidu a radosti a zároveň zdrojem nových sil. Hodně sil a šťastné vykročení do nového roku chci výslovně popřát naší kolegyni Lucii Olešové, v prosinci nově zvolené mluvčí audiovizuální sekce JTP, po mnoha letech střídá Miroslava Poštu. Vedení audiovizuální sekce JTP dále doplnili Vojtěch Kostiha a Kateřina Richard. Věřím, že mluvím za všechny členy JTP, když vyjádřím velkou vděčnost a poděkování Mirkovi Poštovi za vše, co pro audiovizuální překlad vykonal a těším se na další spolupráci jak s ním, tak s celým novým vedením AV sekce.

Jak vidíte, novinek je tolik, že se z krátkého úvodníku stal text rozkošatělý podobně jako činnost naší Jednoty tlumočnicků a překladatelů.

Přeji vám všem inspirativní čtení, krásné a pokojné vánoční svátky a vše dobré do nového roku.

EDITA JIRÁKOVÁ
předsedkyně JTP

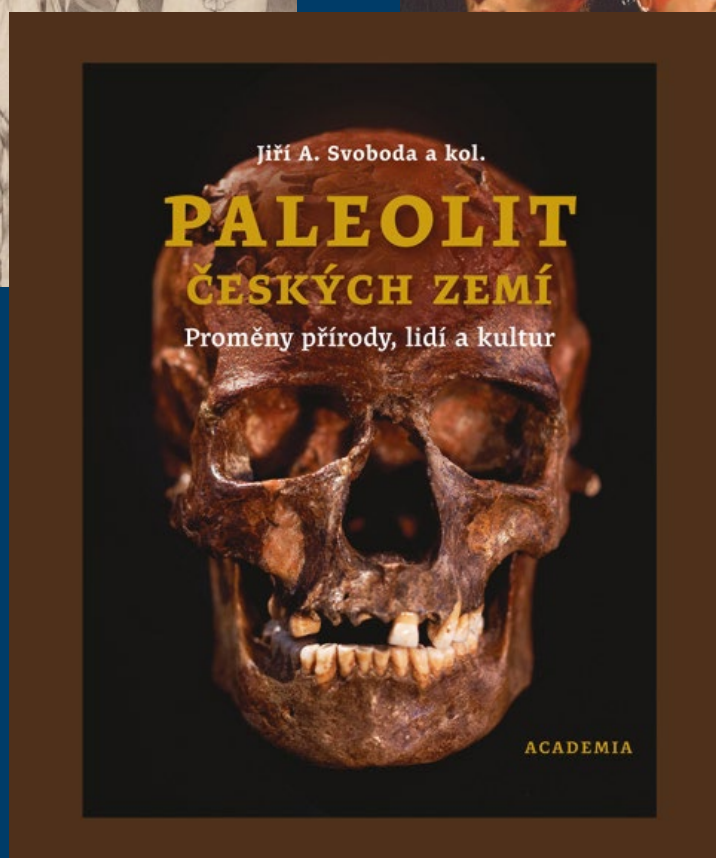
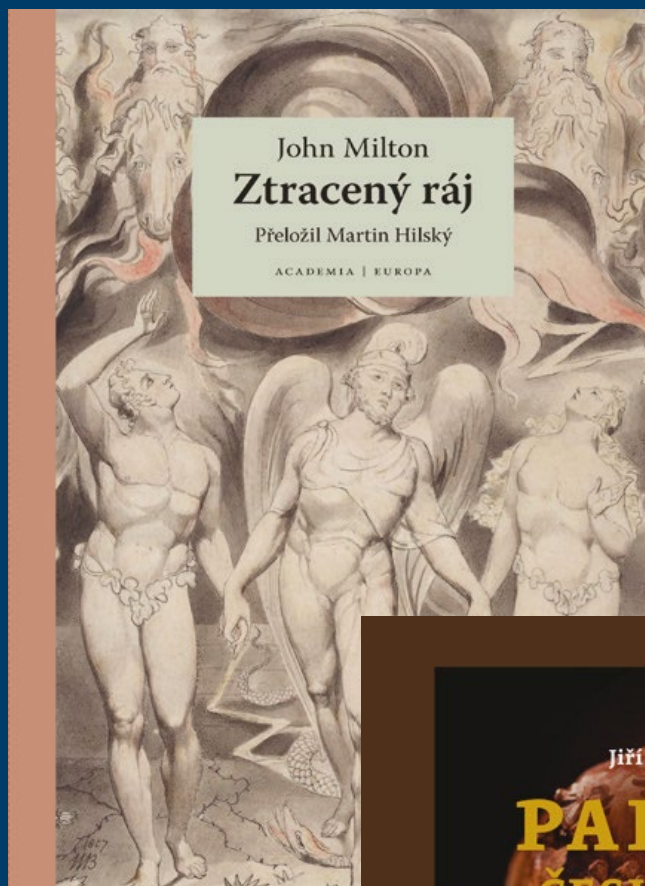

Foto z obálky...

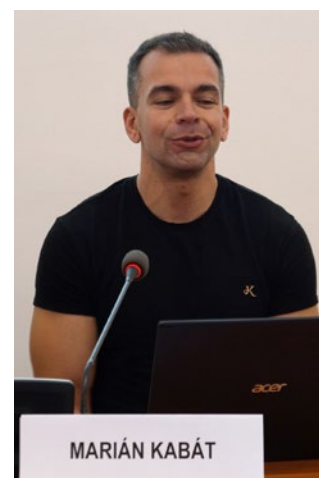
Pan profesor Franz Pöchacker (uprostřed) z Vídeňské univerzity byl hlavním hostem letošních Jeronymových dnů. Na fotografii zleva Adéla Zummerová Kotasková (diskusi s ním moderovala), prof. Ivana Čenková, předsedkyně Asociace konferenčních tlumočnicků ASKOT Dominika Winterová a předsedkyně JTP Edita Jiráková. Více se o Jeronymových dnech 2025 dočtete na str. 7–9.

NOVINKY

NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA

Jeronýmovy dny 2025

Letos se konaly v pátek 17. a v sobotu 18. října, v neděli pak následovala návštěva Břevnovského kláštera, viz strana 33.

První den, stejně jako v minulých letech, pořádala JTP s organizační a finanční podporou Generálního ředitelství pro překlad (DGT) Evropské komise a ve spolupráci s Ústavem translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Program byl součástí celoevropského pásma Translating Europe Workshops. Ministerstvo kultury ČR letošnímu ročníku Jeronýmových dnů opět udělilo záštitu.

Páteční program zahájily **Irena Neškudlová**, zástupkyně DGT v Praze (ta celé odpoledne také moderovala) a předsedkyně JTP **Edita Jiráková**. O stavu překladu a tlumočení v Polsku informoval **Łukasz Mrzygłód**, tlumočník, překladatel a činovník polských oborových organizací. **Marián Kabát** z Univerzity Komenského v Bratislavě se ve svém příspěvku věnoval lokalizaci v oblasti počítačových her. Prezentaci o AI nástrojích Evropské komise (nejen) pro překladatele jsme vyslechli od **Josefa Hlaváče** z českého oddělení DGT, zatímco **Jana Bártíková** z Linked Akademie přednesla Úvod do LinkedIn pro freelancery – překladatele a tlumočníky. Na závěr pátečního programu hovořil úspěšný freelancer, mj. bývalý překladatelský stážista v Evropské komisi **Daniel Šebesta** na téma „Pricing“ neboli stanovování ceny za překlad a překladatelskou práci obecně.

Sobotní program byl připravován ve spolupráci s Ústavem translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a ostatními v Česku působícími organizacemi sdružujícími překladatele a tlumočníky, včetně České komory tlumočnicků znakového jazyka, Asociace konferenčních tlumočnicků, Komory soudních tlumočnicků a překladatelů, Odborového svazu JTP, a Sdružením pro nizozemskou a vlámskou kulturu NE-BE.

Na úvod předsedkyně JTP **Edita Jiráková** představila celodenní program probíhající ve třech sálech, seznámila s úspěchy JTP a dále moderovala celodenní program v hlavním sále, jenž byl též vysílán online. Soutěž o nejlepší bakalářskou a diplomovou práci (SOUND) byla tématem informace **Tomáše Svobody**. Asociace konferenčních tlumočnicků ASKOT představila svého hosta, pana profesora **Franze Pöchhacker** z Vídeňské univerzity. Jeho příspěvek Konferenční tlumočení v 21. století: hrozby a příležitosti moderovala **Adéla Zimmerová**.

Kotasková. O poznatcích k překladům v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení hovořila online **Světlana Kloučková** z Nejvyššího státního zastupitelství. V digitálním a AI panelu vystoupili **Adéla Bahenská** z Právnické fakulty UK (Právo a AI; rizika používání AI, počítačová bezpečnost), **Ina Maertens** (AI v překladatelské praxi: jak ochránit osobní údaje při práci s AI), **Veronika Macurová Křížová** (Etika, právo a praxe: Překlad a tlumočení v době AI) a **Tomáš Svoboda**, moderovala **Marie Příbylová**. O práci ukrajinských vojenských tlumočnicků jsme se dozvěděli ze sálu i online z Ukrajiny, moderovala **Tetiana Okopna**. **Daniela Mrázová**, **Miroslav Pošta** a **Bára Vrbová** seznámili auditorium s prvním velký průzkumem pracovních podmínek audiovizuálních překladatelů. Moderovaný brainstorming na téma Pracovní podmínky a JTP vedly **Michaela Dudková**, **Farah Curry** a **Marie Příbylová**.

V dalším sále se v programu Komory soudních tlumočnicků a soudních překladatelů České republiky hovořilo o nových vizích KST ČR, dopadech změn zákona na tlumočnický i stavu soudního tlumočení v EU. Vystoupili mj. **Kateřina Verní Pavelková**, **Petra Kameníková**, **Zuzana Vöröšová** a **Radomír Čujan**, ředitel OSZAT Ministerstva spravedlnosti ČR. Rutger Bregman: Lidstvo a Morální ambice – s překladatelkami **Veronikou Horáčkovou** a **Blankou Konečnou** debatovala o díle populárního nizozemského historika a spisovatele **Jana Pellarová** z NE-BE, Společnosti pro šíření vlámské a nizozemské kultury. Končí éra překladu a začíná éra posteditace? Na tuto otázku odpovídal ve svém příspěvku **Tomáš Svoboda**, ředitel Ústavu translatologie FF UK), zatímco **Martin Djovčoš** (Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica) a **Emília Perez** (Univerzita Konstantina Filozofa, Nitra) se ve svém průzkumu ptali: Prestížna profesie alebo odsúdení na zánik? Ako vníma prekladateľov a tlmočníkov dnešná spoločnosť.

Třetí sál se v sobotu proměnil na „Audiovizuální místnost“. O lokalizaci videoher hovořili **Jan Váňa** a **Vojtěch Schubert** za moderace **Vojty Tučka**. **Petra Hamouda**, **Lucie Svobodová**, **Jakub Hejdlánek** a moderátorka **Pavlaína Kratochvílová** se věnovali Překladu, úpravě a režii ve službách dabingu. Na závěr dne pak o umění překladu písní pro dabing hovořil **Jakub Hejdlánek**.

O techniku v sále i online vysílání se pečlivě starali **Andreas Weber** a **Jan Klofáč**.

JTP na zasedání předsednictva Světové federace překladatelů (FIT) v Lublani

Poslední březnový týden roku 2025 se v Lublani sešel výkonný výbor Mezinárodní federace překladatelů (FIT) k závěrečnému zasedání svého tříletého mandátu. Setkání mělo hodnotit i pracovní charakter, bilancovala se agenda uplynulých let a zároveň se připravovala podoba nadcházejícího světového kongresu FIT, jenž se konal letos v září v Ženevě (viz následující článek).

Jako pozorovatelka jsem byla na jednání přizvána coby předsedkyně JTP a členka pracovní skupiny FIT pro umělou inteligenci a etiku. Diskuse se zaměřily zejména na to, jak mohou národní asociace reagovat na rychlý technologický vývoj, jaké modely odborné kvalifikace budou v budoucnu životaschopné a jakou podporu od FIT členské organizace nejvíce potřebují.

Společné výzvy profesních organizací

Mimo příprav Světového kongresu byla pozornost věnována také práci stálých výborů a sdílení zkušeností mezi jednotlivými regiony. Zřetelně se ukázalo, že členské organizace napříč světem čelí velmi podobným otázkám, ať už jde o vzdělávání, profesionalizaci, legislativu nebo vztah mezi člověkem a strojem.

Součástí programu bylo i *Mezinárodní fórum o překladech a tlumočení 2025 (foto 1)*, jehož hlavním organizátorem byla Asociace soudních tlumočnicků a právních překladatelů Slovinska SCIT. Nabídl příspěvky z oblasti překladatelského vzdělávání, audiovizuálního a právního překladu či autorského práva. Fórum zároveň ukázalo, jak silná a aktivní je překladatelská komunita ve Slovinsku i v sousedních zemích.

Přínos pro český profesní prostor

Pozvání do Lublaně si velice vážím. Účast na jednání předsednictva FIT mi poskytla důležitý vhled do aktuálního směřování světové organizace i do praktických problémů, jež řeší profesní sdružení v Evropě a dalších regionech. Těším se na sdílení získaných poznatků v českém kontextu.

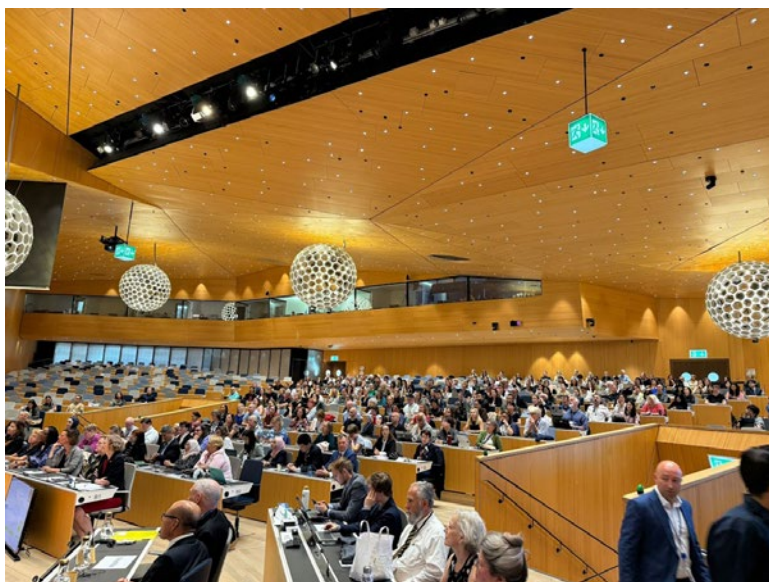
Foto 2: pozorovatelé a zástupci regionálních center FIT, zleva doprava přední řada: James Phillips, Geoffrey Westgate, Lijun Fan (WIPO). **Zleva doprava zadní řada:** Živa Malovrh (DZTPS), Alan Melby (FIT Severní Amerika), Sing Jü-tchang (předseda FIT Asia), Edita Jiráková (JTP).

EDITA JIRÁKOVÁ

foto JANA PETRAK ZAJC

Statutární kongres Světové federace překladatelů FIT v Ženevě

Ve dnech 2.–3. září 2025 se ve švýcarské Ženevě uskutečnil XXIII. statutární kongres Mezinárodní federace překladatelů (Fédération Internationale des Traducteurs – FIT). Kongres se koná jednou za tři roky a hostila jej Světová organizace duševního vlastnictví WIPO (World Intellectual Property Organization). Statutární kongres je setkáním statutárních zástupců všech členských organizací FIT. Edita Jiráková zastupovala na kongresu kromě Jednoty tlumočnicků a překladatelů (JTP) také Asociaci konferenčních tlumočnicků (ASKOT), která je, stejně jako JTP, členskou organizací FIT.

Zajímavým bodem programu kongresu bylo zveřejnění výsledků mezinárodního dotazníkového šetření (**FIT Council Governance Survey**) o řízení a fungování národních členských organizací FIT a výzvách, kterým čelí. Za zmínku také stojí změna v rozpočtovém určení příspěvků pro regionální centra FIT, což se, jak věříme, pozitivně odrazí i v činnosti FIT Europe.

Po dvoudenním členském Statutárním kongresu pak následoval XXIII. Světový kongres FIT, na němž zazněly příspěvky od zástupců akademických, institucionálních i profesních organizací. Záznam všech vystoupení z hlavního konferenčního sálu WIPO během XXIII. světového kongresu FIT jsou do 31. 12. 2025 k dispozici za poplatek na stránkách kongresu zde: <https://fitift.eventsair.com/fit2025/fit2025streaming-recordings/Site/Register>.

Na světovém kongresu byla přijata a slavnostně podepsána rezoluce s názvem *Reaffirming the Essential Role of Professional Translation and Interpreting in Ensuring Legal Certainty and Public Trust* (Potvrzení zásadní role profesionálního překladu a tlumočení při zajištění právní jistoty a důvěry veřejnosti). Dokument zároveň varuje před riziky deregulace a apeluje na vlády i mezinárodní instituce, aby chránily kvalitu a odborné standardy našeho oboru.

Rezoluce zdůrazňuje, že profesionální překlad a tlumočení představují nepostradatelnou součást právního státu, spravedlivého procesu a veřejné důvěry. V době digitalizace a administrativního zjednodušování totiž v mnoha zemích dochází k oslabování dříve zavedených standardů, nahrazování soudních tlumočnicků a překladatelů neakreditovanými zprostředkovateli nebo omezování systémů odborného ověřování kvality.

FIT proto v rezoluci:

- formálně potvrzuje, že profesionální překlad a tlumočení jsou základním prvkem právní jistoty, důvěryhodnosti a transparentnosti v každé společnosti,
- odmítá deregulaci nebo oslabování odborných standardů v oblasti překladu a tlumočení,
- vyzývá vlády, regionální uskupení (jako EU, Mercosur, ASEAN) i mezinárodní instituce (např. OSN či WTO), aby zajistily nezávislou certifikaci, registraci a systém kontroly kvality překladatelů a tlumočnicků,
- povzbuzuje členské organizace, aby sledovaly nové hrozby pro profesní regulaci, sdílely zkušenosti a zvyšovaly viditelnost překladu a tlumočení jako „profese důvěry“,
- a zavazuje se rozvíjet celosvětovou advokační platformu pod heslem „*Translation: Shaping a Future You Can Trust*“, jež má posilovat povědomí o významu kvalifikovaných překladatelů a tlumočnicků pro udržení právního státu a spravedlnosti.

Dokument, představující silný společný postoj světové překladatelské komunity v hlavním sále WIPO společně podepsaly (viz foto) Alison Rodriguez (prezidentka FIT), Edita Jiráková (předsedkyně JTP, Česká republika), Andy Benzo (prezidentka ATA, USA), Monica Hruby (prezidentka ATP Rio, Brazílie) a Mary Ann Monteagudo (prezidentka CTP, Peru).

FIT Resolution

Reaffirming the Essential Role of Professional Translation and Interpreting in Ensuring Legal Certainty and Public Trust

WHEREAS, the theme of International Translation Day 2025, *"Translation: Shaping a Future You Can Trust,"* underscores the foundational role of translation in safeguarding the rights, identities, and legal security of individuals and institutions in a multilingual world;

WHEREAS, the rise of "administrative simplification" and deregulation initiatives in multiple jurisdictions has led to the erosion of long-established professional safeguards in translation and interpreting, including the weakening of sworn translation systems, the replacement of credentialed professionals with minimally evaluated language mediators, and the elimination of mechanisms that guarantee accountability and traceability;

WHEREAS, such regulatory reforms—despite their appeal to cost-efficiency and technological flexibility—jeopardize legal certainty, due process, and the integrity of national and international legal systems, particularly in high-stakes areas such as judicial proceedings, civil status registration, international contracts, migration, and public procurement;

WHEREAS, professional translators are trained not merely in language skills, but in the terminological precision, procedural compliance, and ethical duties required to produce translations that carry evidentiary and binding legal weight;

WHEREAS, the erosion of professional regulation in translation and interpreting undermines public trust, weakens access to justice, and disrupts the continuity of legal meaning across languages and jurisdictions;

WHEREAS, FIT (*Fédération Internationale des Traducteurs*) has a long-standing commitment to the defense of professional standards, recognition, and legal frameworks for translators and interpreters worldwide;

BE IT RESOLVED THAT:

1. **FIT formally reaffirms** that *professional translation is an indispensable safeguard of legal certainty, due process, and public trust* in all societies.
2. **FIT opposes** the deregulation or weakening of professional translation and interpretation systems that disregard the specificity, complexity, and legal implications of translation in judicial, administrative, and international contexts.

FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES TRADUCTEURS
INTERNATIONAL FEDERATION OF TRANSLATORS ~ FEDERACIÓN INTERNACIONAL DE TRADUCTORES

La voix des associations de traducteurs, d'interprètes et de terminologues à travers le monde

3. **FIT calls on national governments**, regional blocs (including the EU, Mercosur, ASEAN, etc.), and international institutions (including the UN, OAS, and WTO) to maintain or establish rigorous certification, registration, and quality assurance systems for translators that are transparent, independent, and resistant to political or commercial interference.
4. **FIT urges** its member associations to:
 - Monitor and report emerging threats to the professional regulation of translation in their respective jurisdictions;
 - Collaborate transnationally to share advocacy strategies, legal tools, and empirical data that demonstrate the value of professional translation and interpreting to society;
 - Promote the public visibility of translation as a *profession of trust* grounded in responsibility, neutrality, and verifiability.
5. **FIT commits** to the development of a global advocacy platform under the banner of “*Translation: Shaping a Future You Can Trust*” to raise awareness among policymakers, legal professionals, businesses, and civil society of the risks of deregulation and the indispensable role of qualified translators in maintaining the rule of law across languages.

Adopted and signed this [date] at the XXIII FIT World Congress

President of FIT

Fédération Internationale des Traducteurs

Mónica Hruby (ATP Rio, Brazil)

Mary Ann Monteagudo (CTP Peru)

Edita Jiráková (JTP – Czech Republic)

Andy Benzo (ATA – United States)

Cena Josefa Jungmanna za rok 2024

Dne 7. 10. 2025 udělila Obec překladatelů v prostorách pražského Goethe-Institutu Cenu Josefa Jungmanna za rok 2024 a další ocenění. Porota vedená předsedkyní Alicí Flemrovou pracovala ve složení Šárka Grauová, Hana Kosáková, Radek Malý a Viola Somogyi.

Porota a průvodci večerem (zleva): Alice Flemrová, Anežka Charvátová, Hana Kosáková, Šárka Grauová, Radek Malý, Petr Gojda, Jan Barták

Ocenění (zleva): Pavlína Krámská, David Bernstein, Dana Svobodová, Viktorie Hanišová, Jiří Holub, Václav Křenek, Pavel Novotný, Petra Zikmundová

Cena Josefa Jungmanna za rok 2024 (34. ročník)

Jiří Holub za překlad ze španělštiny. Reinaldo Arenas: *Barva léta aneb Nová zahrada pozemských rozkoší* (Argo).

Mimořádná tvůrčí prémie

David Bernstein za překlad z bulharštiny. Georgi Gospodinov: *Časokryt* (Argo).

Viktorie Hanišová za překlad z němčiny. Fatma Aydemirová: *Džinové* (Host).

Tvůrčí prémie

Pavla Krámská za překlad z čínštiny. Tong Wei-ger: *Letní deště* (Mi:Lu).

Jan Machonin za překlad z ruštiny. Nikolaj Leskov: *Až se hnou vody* (Academia).

Pavel Novotný za překlad z němčiny. Kurt Schwitters: *Anna Poupe* (Rubato).

Petra Zikmundová za překlad z francouzštiny. Virginie Despentes: *Život Vernona Subutexe 3* (Garamond).

Prémie Tomáše Hrácha

Václav Křenek za překlad z norštiny. Oliver Lovrenski: *Když nám bylo mňň* (Paseka).

Krameriův vinš

Michal Švec za několikaletou neobyčejně přínosnou činnost ve výboru Obce překladatelů.

Sín slávy

Blanka Stárková, překladatelka ze španělštiny, za celoživotní dílo, jež má zásadní význam pro český literární překlad i kulturní dialog

Stipendium Hany Žantovské na překlad poezie (donátorů Ireny Murray Žantovské a Michaela Žantovského)

Dana Svobodová na nový překlad Ovidiových *Proměn*, který vydá nakladatelství Malvern.

zdroj: WEB OBCE PŘEKLADATELŮ
www.obecprekladatelu.cz

31. dabingové Ceny Františka Filipovského

Porota tentokrát pracovala ve složení Jaroslav Černý, Vladimír Fuksa, Libor Hruška, Nela Boudová, Eva Vichnarová, Kateřina Seidlová Hrušková, Šárka Valverde, Karel Jaroš, Ladislav Greiner, Jiřina Dlasková, Marcela Gryčová. Tajným hlasováním a za přítomnosti notářky rozhodla 29. května 2025 v Praze o konečném pořadí, výsledky byly vyhlášeny 20. září v Přelouči, rodném městě Františka Filipovského.

Cena Františka Filipovského za překlad a úpravu dabovaného audiovizuálního díla

uděluje Jednota tlumočnicků a překladatelů za přispění Obce překladatelů

- film **Lup (Loot)**

překlad: Alžběta Šáchová, dialogy: Veronika Veselá, vyrobila Česká televize

Cena Františka Filipovského za nejlepší mužský herecký výkon v dabingu

- **Pavel Šrom**

za roli Roberta Poutifarda ve filmu Pan učitel vrací úder (Les Vengeances de Maître Poutifard), vyrobila Tvůrčí skupina Josefa Petráska

Cena Františka Filipovského za nejlepší ženský herecký výkon v dabingu

- **Dagmar Čárová**

za roli Nancy Stokesové ve filmu Hodně štěstí, pane Veliký (Good Luck to You, Leo Grande), vyrobila FTV Prima

Zvláštní cena poroty za dětský herecký výkon v dabingu do 15 let věku dítěte „kouzelný prsten“

- **Jolana Jirotková**

za roli kotátka Bitsy v seriálu Superčiči (Superkitties), vyrobilo studio Soundsgate s. r. o.

Cena Františka Filipovského za mimořádné dabingové zpracování audiovizuálního díla

- film **Návrat hrdiny (Le Retour du héros)**

režie: Petr Pospíchal, vyrobila Česká televize

Cena Františka Filipovského za dabingové zpracování tv seriálu

- seriál **Matky Tučňáků (Matki pingwinów)**

režie: Daniel Košťál, vyrobila společnost Iyuno Czech Republic

Cena Františka Filipovského za dabingové zpracování televizních nebo filmových snímků animované a dětské tvorby

- film **V hlavě 2 (Inside Out 2)**

režie: Vladimír Žďánský, vyrobilo Studio Virtual

Cena Františka Filipovského za zvuk dabingu

- film **Vynálezce (Léo, la fabuleuse histoire de Léonard de Vinci)**

zvuk: Zdeněk Mahdal ml., Tomáš Krchlík

vyrobila Tvůrčí skupina Josefa Petráska

Cena Františka Filipovského za dlouhodobé herecké mistrovství v dabingu

uděluje výhradně Prezídium Herecké asociace

- **Jiří Lábus**

- **Bohuslav Kalva**

- **Jaromír Meduna**

- **Daniela Bartáková**

Cena Františka Filipovského za dlouhodobou mimořádnou tvorbu v dabingu

uděluje Český filmový a televizní svaz FITES

- režisér **Zdeněk Štěpán**

- zvukař **Alexandr Vrbata**

Záznam z předávání cen v Přelouči můžete zhlédnout v pořadu České televize UMĚNÍ DABINGU – UDÍLENÍ CEN FRANTIŠKA FILIPOVSKÉHO 2025:

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/15280844201-ume-ni-dabingu-ceny-frantiska-filipovskeho/22593800058/>.

O soutěži a její historii se můžete dočíst více zde: <https://www.cffd.cz/>

„Naši“ cenu za překlad a úpravu dialogů filmu **Lup (Loot)** získaly překladatelka Alžběta Šáchová a úpravkyně Veronika Veselá. Za obě v Přelouči cenu převzala paní Veronika Veselá.

Umělá inteligence a František Filipovský

Vloni v lednu jsem se zájmem vyslechl pořad Českého Rozhlasu Akcent, ve kterém spolu debatovaly přední osobnosti českého dabingu o vlivu umělé inteligence (AI) na dabingové profese. A řeč přišla i na Františka Filipovského. Jeden z debatujících nadnesl myšlenku, že existuje celá řada francouzských filmů s Louisem de Funèsem, které nestihl pan Filipovský svým osobitým způsobem nadabovat a že by bylo hezké, kdyby to za něj dopracovala umělá inteligence. Dovolím si nesouhlasit. Proč bych se měl jako divák obtěžovat sledováním něčeho, co se František Filipovský neobtěžoval nadabovat? Ale o můj vkus vůbec nejde. Problém je hlubší.

Dabingové profese, které mají každoročně možnost soutěžit o Ceny Františka Filipovského za dabing, spadají dle mého názoru pod uměleckou tvorbu. Ať je to výkon herců a hereček, práce režisérů a režisérky, překlad, úprava i technická expertiza zvukařek a zvukařů je tvorba lidí pro lidi. Za svou třicetiletou kariéru jsem nepotkal v dabingu nikoho, kdo by se nesnažil odvést co nejkvalitnější práci. Pomoc softwarových nástrojů je při naší každodenní činnosti vítaná a potřebná. Samotná tvorba by však měla zůstat v gesci umělců.

Zní to banálně a samozřejmě, nicméně většina zahraničních aktérů v naší branži vykročila umělé inteligenci vstříc a do svého výrobního řetězce se ji pokouší integrovat. A čeští partneři se s nimi pokouší držet krok. U některých velkých korporací při své překladatelské činnosti v cloudu vidím, jak na pozadí pracuje AI, jak sama překládá a jak mi nabízí svoje řešení. Z 65 % jsou ta řešení chybná, čili mohu konstatovat, že AI moji

práci zatím neumí. AI si plete postavy a lokace, rody, pády a jakmile dojde na složitější úvahy, zcela selhává.

Jenomže je vzhledem k neschopnosti správně zpoplatnit externalitu jejího užívání, čímž myslím zejména emise způsobené energetickou náročností jejího provozu, relativně levná a rychlá. A tak firmy, které chtějí oblažit své akcionáře rostoucími zisky, těmto akcionářům logicky slibují, že potřebný růst zařídí stroje a veškeré externality, jako jsou emise nebo mizerná kvalita výsledného produktu, vstřebá jako obvykle celá společnost. A co je ještě nepříjemnější, není cesty zpět.

Jakmile naučíme AI překládat, režírovat a dabovat hlasem Františka Filipovského, nesmyslnou si inteligentní

stroje jen na něm. Jakmile bude totiž umělá inteligence umět bezchybně dabovat syntetickými hlasy, logicky si její správci položí otázku, zda nebude lepší, aby Luis de Funès nadaboval sám sebe a jen mluvil česky? A v tento moment se ze z rozverného přání jednoho z diskutujících stává existenční problém způsobený zejména naší vlastní neznalostí, naivitou a nečinností.

Proto soudím, že bychom se jako branže, a tím myslím jednotlivce, profesní organizace, ministerstvo kultury a nadnárodní entity, měli umět s AI vypořádat a stanovit jí jasnou roli nástroje. A stejně jako u ochrany autorských práv, odměn z vysílání u streamovacích služeb, důstojných sazeb a vytváření pravidel, která by v komunitě působila kohezně, musím konstatovat, že nekonáme, a to ani v době, kdy jsme vzhůru a při plné síle. Není snad třeba dodávat, že nadnárodní korporace a umělé inteligence nespí nikdy a při plné síle jsou ze svojí definice.

I proto jsem rád za Ceny Františka Filipovského za dabing, které nasvědčují práci lidí, odměňují jejich úsilí, nechávají odborníky z branže zdravě soutěžit, doufat v úspěch a radovat se, když je cena udělena. Umožňují i závidět, umožňují zklamání a pocity nedocení. Ale to je všechno v pořádku, protože to jsou veskrze lidské prožitky. Je to naše jediná oborová cena, což klade vysoké nároky nejen na porotu, ale i na organizaci a moderaci. Přeji jim tedy, aby kromě kvalitní práce, zůstaly lidskou zábavou od lidí a pro lidi.

VOJTĚCH KOSTIHA

překladatel, člen Sekce audiovizuálního

překladu JTP

filmografie:

<https://dabingforum.cz/viewtopic.php?t=16580>

**Jednou z největších laskavostí, jakou můžeš udělat,
je být ohleduplný sám k sobě...**

Charlie Mackesy

NIKDY NEZAPOMEŇ

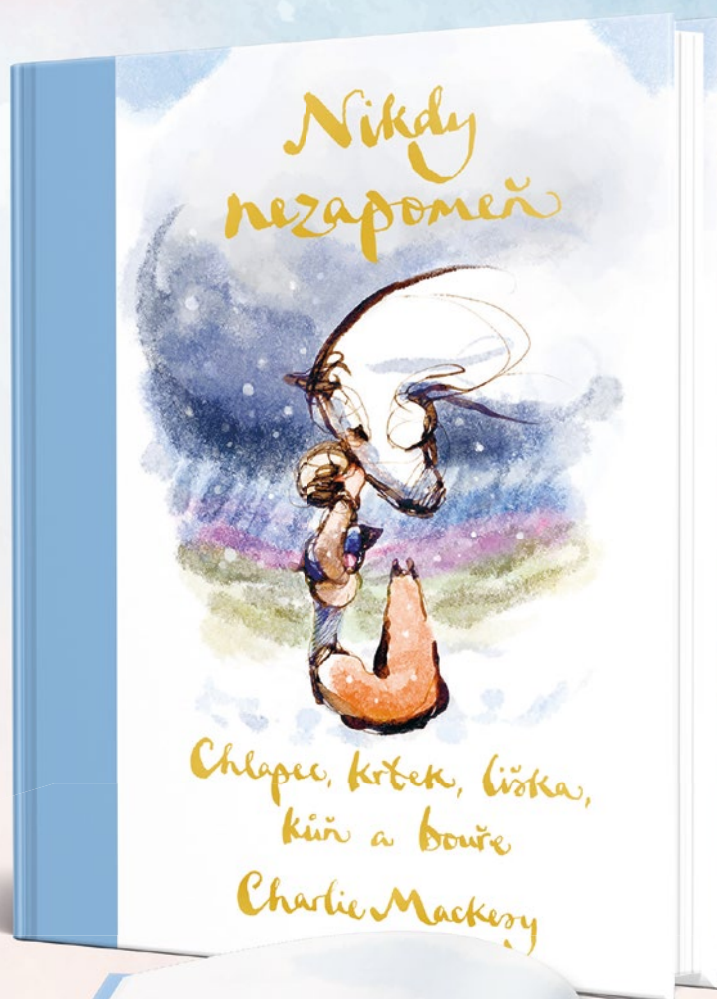
Chlapec, krtek, liška, kůň a bouře

Čtveřice přátel se opět toulá divočinou. Nejsou si jistí, co vlastně hledají. Vědí, že život dokáže být těžký, ale poji je vzájemná láska a vědomí, že se mohou jeden na druhého spolehnout. A odpovědi na všechny možné potíže bývá často zákusek. Když se přiznou černé mraky, vzpomene si chlapec, co je potřeba k tomu, aby překonal bouři? Velmi očekávaná novinka Charlieho Mackesyho, v níž znovu zavítáme do světa *Chlapce, krta, lišky a koně* – nejprodávanější knihy literatury faktu pro dospělé všech dob s více než deseti miliony čtenářů po celém světě.

Přeložila Michaela Melišková.

Váz., 128 stran, 16,5 x 21,5 cm

499,-

Chlapec, krtek, liška,
kůň a bouře
Charlie Mackesy

Charlie Mackesy

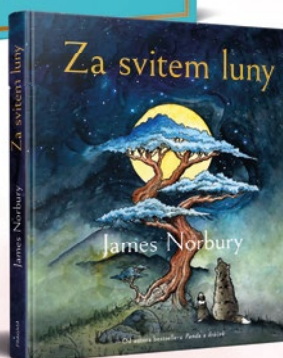
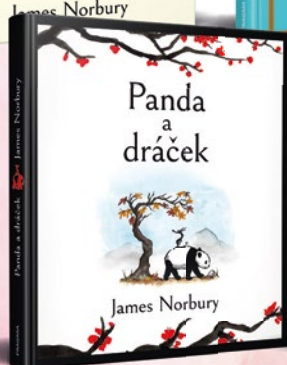
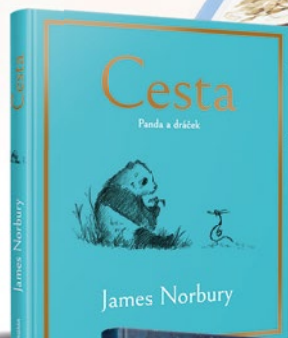
CHLAPEC, KRTEK, LIŠKA A KŮŇ

Kreslený příběh

Oblíbený příběh o společném putování chlapce, krta, lišky a koně a jejich cestě za domovem. Charlieho ilustrace ožívají v plných barvách.

192 stran

399,-

James Norbury

KOCOUR, KTERÝ UČIL ZEN

176 stran

399,-

James Norbury

PANDA A DRÁČEK

Inspirováno buddhistickou filozofií a spiritualitou.

160 stran

399,-

James Norbury

CESTA Panda a dráček

160 stran

399,-

James Norbury

ZA SVITEM LUNY

Příběh o lásce, oběti a důležitosti přijímání změn.

176 stran

399,-

Role sluchu v tlumočnictví: akustické podmínky, zdravotní rizika a praktická doporučení

Úvod

Sluch je pro tlumočníka klíčovým pracovním nástrojem. Jeho ochrana však mnohdy zůstává na okraji odborné diskuse i praktické přípravy na výkon profese. Cílem tohoto článku je předat čtenářům vědecky podložené informace a poskytnout praktická doporučení ohledně ochrany sluchu. Vychází z rigorózní práce (*Role sluchu při tlumočení a potíže se sluchovým ústrojím mezi tlumočníky*, Sýkorová 2025) obhájené na Ústavu translatologie FF

UK a shrnuje výsledky výzkumu mezi tuzemskými i zahraničními tlumočníky, jenž zahrnoval rozsáhlé dotazníkové šetření (278 respondentů) a podrobné individuální polostrukturované rozhovory (18 osob). Rozhovů se mohli zúčastnit současní i bývalí tlumočníci a studenti tlumočnictví, kteří se během studia a/nebo aktivní tlumočnické kariéry setkali s nějakými potížemi se sluchovým ústrojím, zatímco dotazníky mohli vyplňovat i ti, kteří se s žádnými takovými potížemi nikdy nesetkali.

1. Akustické podmínky v kabině a mimo ni

Co vyplynulo z dotazníkového šetření?

- 59,7 % respondentů se při prezenčním tlumočení bez techniky setkala s tím, že projevy byly z daného místa slyšet příliš potichu a 53,2 % zažilo příliš hlučné prostředí akce.
- Při tlumočení s technikou se 71,2 % respondentů setkala s natolik

nekvalitním zvukem, že bylo obtížné rozpoznat obsah projevu, 65,1 % zažilo kolísající hlasitost, 41 % se setkala s tím, že řečník do mikrofonu vydával nepříjemné zvuky nebo začal křičet a 59 % si muselo nastavit vyšší hlasitost kvůli nedostatečnému odhlučnění.

- Remote tlumočení a hybridní akce byly vnímány jako zvláště náročné, zejména kvůli špatné kvalitě zvuku.

Co přinesly rozhovory?

- Tlumočníci působící v kabinách v institucích EU obvykle uváděli, že jsou s akustickými podmínkami velmi spokojeni.
- Na domácích trzích se účastníci rozhovorů při tlumočení s technikou (v kabině i mimo ni) setkávají s rozmanitými podmínkami, ovšem extrémní scénáře se zdají být spíše ojedinělé a primárně spojené s improvizovanými řešeními bez využití moderní (sic!) tlumočnické kabiny.
- Pro tlumočníky bývají nepříjemné mj. situace, kdy je na pozadí ve sluchátkách slyšet stálý šum nebo jiné zvuky, nebo když se v nich ozve náhlý hlasitý zvuk.
- Někdy není možné nastavit si hlasitost na konzoli dle potřeby nebo jsou tlumočníci nuceni nastavovat si vyšší hlasitost kvůli okolním ruchům apod.
- Z hlediska podmínek je pro tlumočníky velmi náročné tlumočení se šeptákovým zařízením, a to zvláště pokud na místě není odposlech.
- Tlumočníci používají nejčastěji sluchátka typu on-ear a over-ear, někteří se snaží záměrně vyhýbat sluchátkům typu in-ear.
- Při tlumočení si většina odkrývá jedno ucho, pouze třetina si nechává obě uši zakryté. V případě tlumočnicků, kteří si jedno ucho odkrývají, převažovali mezi praváky ti, kteří preferují poslech levým uchem.

2. Sluchátka, intenzita zvuku a digitálně upravený zvuk

Jaké existují typy sluchátek?

Dle umístění lze sluchátka rozdělit cirkumaurální (kolem uší), supraaurální (na uši), standardní pecková a intraaurální (špuntová). Cirkumaurální sluchátka mohou být pohodlná, nicméně obvykle převyšují limit ISO z hlediska hmotnosti. Supraaurální sluchátka

jsou lehká a skladná a je u nich dobrá možnost kontrolovat produkt, při dlouhém nošení však mohou tlačit. U peckových sluchátek tlumočník dobře slyší produkt a někteří tlumočníci si pochvalují, že sluchátka nemají hlavový most, takže z nich nebolí hlava, někdy ovšem mohou vypadávat. Intraaurální sluchátka se tlumočnickům obecně nedoporučují.

Z hlediska možnosti průchodu vzduchu můžeme hovořit o sluchátkách otevřených a uzavřených, případně polouzavřených. Tlumočnickům lze doporučit otevřená sluchátka, protože mohou lépe kontrolovat výstup a poslech je přirozenější. Uzavřená sluchátka nejsou příliš vhodná kvůli kontrole výstupu, tlumočnickům je však můžeme doporučit, pokud z nějakého důvodu tlumočí v hlučném prostředí – v tomto případě se doporučuje funkce side-tone.

Co se týče potlačení hluku (noise cancellation), je třeba dávat si pozor na nejasné informace výrobců a zvážit, zda je taková vlastnost na místě, protože pasivní odhlučnění může bránit kontrole výstupu a aktivní zase může zhoršovat kvalitu zvuku.

Při RSI lze jednoznačně doporučit drátová sluchátka. Důležité je také mít možnost v případě potřeby regulovat hlasitost jednoduše a rychle (např. pomocí tlačítka či kolečka na sluchátkách či mikrofonu), a ne při náhlé změně hlasitosti videokonference muset dlouze hledat nastavení zvuku v počítači. Je dobré si dát také pozor na celkové nastavení směšovače hlasitosti, aby například hlasitost jedné aplikace nebyla vyšší než hlasitost jiné apl

Odkrývat, či neodkrývat ucho?

Je možné zvážit, zda nemít sluchátka nasazená na obou uších (případně mít obě uši poodkrytá stejně), a pokud si tlumočník odkrývá jen jedno ucho, může zkusit střídání stran – mj. pro případ, že by se u něj v budoucnu v uchu, kterým běžně poslouchá, rozvinulo nějaké onemocnění s následkem částečné ztráty sluchu apod.

Jak je to s intenzitou zvuku?

Dlouhodobý (zvláště, ale nejen) hlasitý poslech může vést k poškození sluchu. Doporučuje se poslech maximálně 80 dB po dobu 40 h týdně. Existují normy ISO, ale málokterá sluchátka je splňují. Jako ochranu před akustickým šokem lze zvážit hardwarový limiter (zařízení typu LimitEar), případně sluchátka, která disponují ochranou sluchu – zde je nicméně třeba obezřetnost, doporučujeme dotazovat se výrobce na to, jakou konkrétní ochranu sluchátka poskytují a jaký je její princip. Zdá se, že na trhu zatím

neexistují softwarové limity, které by splňovaly potřeby tlumočnicků. Obecně jim doporučujeme poslouchat vždy na co nejnížší možnou hlasitost a co nejvíce omezit používání sluchátek ve volném čase (zvláště pak např. v MHD, kde hrozí překročení bezpečné hlasitosti kvůli okolnímu hluku).

Je digitálně upravený zvuk škodlivý?

Digitálně upravený zvuk může být potencionálně problematický. Zvyšuje se průměrná intenzita a dochází ke kompresi dynamiky. Důsledkem je nejen snížení srozumitelnosti (a tedy větší nárok na úsilí poslechu), ale také vytváření neustálého nepřirozeného tlaku na sluchový aparát. Zdá se, že digitálně upravený zvuk by mohl na lidský sluch mít negativní dopad, nicméně toto tvrzení zatím není dostatečně probádáno. Je na místě zvážit, jak často se komprimovanému zvuku vystavovat. Pokud to platforma umožňuje, doporučujeme také nastavit si přirozenější zvuk bez nadbytečných úprav. Tlumočníci by měli ohledně kvalitního zvukového vstupu (a případného nastavení) komunikovat také s klienty.

3. Potíže se sluchem a sluchovým ústrojím

Kolik tlumočnicků jimi trpí?

Někteří tlumočníci se o problémech se sluchovým ústrojím zdráhají říct kolegům, protože se bojí o profesní pověst nebo pracovní příležitosti. Tyto zdravotní potíže však nejsou ojedinělé: akutní nebo chronické nemoci ucha či poruchy sluchu během studia tlumočnickví a/nebo tlumočnické kariéry zažilo 19,6 % respondentů české verze dotazníku, v případě anglické verze má tuto zkušenost dokonce 29,3 % dotazovaných. Zdůrazněme, že to neznamená, že by šlo o potíže spojené s tlumočením – jde pouze o přítomnost zmíněných potíží v osobní anamnéze. Níže je k dispozici tabulka četnosti konkrétních potíží se sluchovým ústrojím neohledně na to, zda se tyto potíže objevily ještě před začátkem studia anebo kariéry, nebo až po zahájení – tabulka tedy reflektuje to, kolik tlumočnicků někdy během studia a/nebo kariéry zažilo daný typ problému:

Přehled potíží tlumočnicků (příp. studentů tlumočnictví)	Frekvence typu potíží mezi osobami, které uvedly, že s nějakými potížemi mají zkušenost	Procentuální vyjádření v porovnání se všemi respondenty (N = 278)
Akustické trauma (poranění ucha akustickými podněty)	13,2 %	3,2 %
Částečná ztráta sluchu (jedno ucho)	17,6 %	4,3 %
Částečná ztráta sluchu (obě uši)	17,6 %	4,3 %
Tinnitus (pískání, hučení či zvonění v uších) (jakýkoliv)	72,1 %	17,6 %
Hyperakuze (zvýšená citlivost na zvuky)	25 %	6,1 %
Hluchota praktická či úplná (jedno ucho)	4,4 %	1,1 %
Hluchota praktická či úplná (obě uši)	5,9 %	1,4 %
Perforace ušního bubínku (vznik trhlin, protržení)	5,9 %	1,4 %
Zánět středního ucha (akutní či chronický)	25 %	6,1 %

Tabulka: Zkušenost s vybranými potížemi během studia a/nebo tlumočnické kariéry

Může za to tlumočení?

K prvnímu výskytu potíží nebo k výraznému zhoršení potíží během studia anebo kariéry došlo celkem u 40 osob (58,9 %) z 68 osob, které uvedly, že s nějakými potížemi mají zkušenost. Zároveň se 53,7 % domnívá, že první výskyt či zhoršení mohlo souviset s tlumočením. Práce autorky nedisponuje dostatkem dat na to, aby mohla příčinnou souvislost potvrdit či vyvrátit. Potíží se sluchovým aparátem existuje celá řada a v některých případech etiologie není známa ani lékařům. To, že se potíže v dané době poprvé objevily nebo že se zhoršily, tak s tlumočením nemusí nikterak souviset.

Jak potíže ovlivňují tlumočnický výkon a vykonávání profese?

Při rozhovorech zhruba polovina účastníků uvedla, že potíže se sluchovým ústrojem je při tlumočení nějak omezují, a sice zejména ve fázi poslechu a porozumění, kterému musí věnovat více úsilí. Ve většině případů se ovšem dotyční domnívají, že to nemá vliv na výsledný produkt. S omezeními se tlumočníci vyrovnávají např. jiným nastavením basů na konzoli či jiným nastavením hlasitosti. Při prezenčním konsektivním tlumočení se staví tak, aby co nejlépe slyšeli a také aby viděli řečníkovi na ústa.

Případů, v nichž by tlumočnicka potíže se sluchovým ústrojem omezovaly natolik, že s tlumočnickou činností skončil, bylo ve vzorku naprosté minimum. Ukázalo se ale, že omezení v oblasti sluchu může ovlivňovat

rozhodování o tom, zda tlumočnicka určitou zakázku přijme, nebo ne.

4. Praktická doporučení pro tlumočnický

Níže naleznete pracovní verzi souhrnu doporučení pro tlumočnický. Vychází z doporučení profesních organizací, odborné literatury, zkušeností účastníků výzkumu i osobních zkušeností autorky. Podrobnější informace a odkazy na zdroje jsou k nalezení v rigorózní práci.

Přijímání zakázek a jednání s klienty

- Při přijímání zakázek myslete také na ochranu sluchu – zvažte přijímání zakázek na velmi hlučných místech (průmyslové podniky apod.).
- Zařadte si do smlouvy nebo všeobecných obchodních podmínek bod o ochraně sluchu tlumočnicka a postupu v případě újmy na zdraví.
- Zařadte také do smlouvy nebo všeobecných obchodních podmínek bod o tom, že pokud bude zvuk nekvatitní, tlumočnicka si vyhrazuje právo daný úsek netlumočit.
- Vysvětlete klientům, že pro zajištění *remote* tlumočení je třeba kvalitní zvuk – účastníci by měli mít kvalitní mikrofony a připojovat se z klidného místa se stabilním internetovým připojením.

- Požádejte klienty o edukaci řečníků ohledně manipulace s mikrofonom (neťukat na něj, nevydávat nečekané hlasité zvuky, nekřičet apod.).

- Apelujte na to, aby se u prezenčního simultánního tlumočení používalo vybavení, které odpovídá mezinárodním standardům.

Tlumočení se sluchátky

- Po příchodu do kabiny se ujistěte, že jsou sluchátka správně zapojená a vše funguje tak, jak má.
- Ujistěte se, že vy i kolega víte, na koho se obrátit v případě technických potíží.
- Snažte se nastavovat si ve sluchátkách vždy co nejnižší hlasitost.
- V případě, že by se mohla měnit hlasitost (změna řečníka, pouštění videozáznamu apod.), si sluchátka dejte dál od uší nebo si originál preventivně ztlumte.
- Zvažte snížení hlasitosti ve chvílích, kdy tlumočí kolega.
- Zvažte pořízení vlastních sluchátek, abyste věděli, jaké mají parametry.
- Doporučují se sluchátka drátová, a to i v případě *remote* tlumočení.
- Cirkumaurální sluchátka mohou být pohodlná, nicméně obvykle převyšují limit ISO z hlediska hmotnosti.

Supraaurální sluchátka jsou lehká a skladná a je u nich dobrá možnost kontrolovat produkt, při dlouhém nošení však mohou tláčit. U pec-kových sluchátek tlumočnick dobře slyší produkt a někteří tlumočníci si pochvalují, že sluchátka nemají hlavový most, takže z nich nebolí hlava, někdy ovšem mohou vypa-dávat. Intraaurální sluchátka se tlumočnickům obecně nedoporučují.

- Z hlediska možnosti průchodu vzduchu lze doporučit otevřená sluchátka, protože tlumočníci mohou lépe kontrolovat výstup a poslech je přirozenější. Uza-vřená sluchátka nejsou příliš vhodná kvůli kontrole výstupu, tlumočnickům je můžeme dopo-ručit, pokud z nějakého důvodu tlumočí v hlučném prostředí – v tomto případě se doporučuje funkce side-tone.
- Je třeba dávat si pozor na nejas-né informace výrobců ohledně potlačení hluku (noise cance-llation) a zvážit, zda je taková vlastnost na místě, protože pasivní odhlučnění může bránit kontrole výstupu a aktivní zase může úpravami zhoršovat kvali-tu zvuku.
- Zvažte, zda si při tlumočení odkrývat jedno ucho, nebo ne. Pokuste se vyzkoušet více způsobů nasazení sluchátek,

abyste zjistili, co vám vyhovuje, a byli flexibilní v případě, že to budete muset v budoucnu změnit např. kvůli potížím se sluchem v uchu, kterým obvykle posloucháte originál.

Remote tlumočení

- Ujistěte se, že si budete moci v pří-padě potřeby rychle upravit hlasi-tost originálu.
- Dávejte si pozor na nastavení smě-šovače hlasitosti (zejména v případě systémových zvuků).
- Domluvte se s kolegou, jak budete postupovat v případě, že zvuk origi-nálu bude nekvalitní.
- Pokud to platforma umožňuje, nastavte si přirozenější zvuk bez nadbytečných úprav.
- Sledujte nové informace a výzkumy týkající se možné škodlivosti digitál-ně upraveného zvuku.

Každodenní život

- Omezte používání sluchátek ve volném čase.
- Zvažte použití špuntů do uší či klapků na uši, pokud se nacházíte na hlučném místě (koncerty, spor-tovní utkání, noční kluby apod.). Špunty je dobré nosit stále při sobě pro případ, že je budete nečekaně potřebovat.

- Absolvujte jednou ročně audiolo-gickou prohlídku včetně vyšetření sluchu. Chraňte si sluch zvláště v případě, že máte potíže se slucho-vým ústrojím v rodinné anamnéze.
- Nepodceňujte sluchové a rovnováž-né příznaky – vyhledejte lékaře včas.
- V případě ototoxických látek (např. některá antibiotika, diuretika a průmyslové látky) zvažte možné přínosy a rizika a řiďte se doporuče-ním lékaře.
- Chraňte si uši před větrem a chladem.
- Zvažte komerční pojištění pro pří-pad pracovní neschopnosti.

Zdroje

Vzhledem k množství použitých zdrojů zde neuvádíme jejich úplný seznam, naleznete ho v rigorózní práci autorky (k dispozici online v Digitálním repo-zitáři UK):

SÝKOROVÁ, Karolína. *Role sluchu při tlumočení a potíže se sluchovým ústro-jím mezi tlumočnickými*. Online, Rigorózní práce. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav translatologie, 2025. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/20.500.11956/198114>. [cit. 2025-08-20].

PhDr. Karolína Sýkorová

Minuty pod tlakem: stav českého audiovizuálního překladu

V létě roku 2025 jsme v JTP ve spolupráci se sociologem Petrem Mezihorákem uskutečnili průzkum, vůbec poprvé zaměřený na pracovní a finanční podmínky českých překladatelů filmů, seriálů a dalších audiovizuálních děl. Na 73 otázek odpovědělo 111 profesionálů, kteří nám sdělili data o svých příjmech, objemech práce i názorech na budoucnost.

Cílem výzkumu bylo zjistit, zda lze v českém prostředí z audiovizuálního překladu vůbec vyžít – a pokud ano, tak za jakou cenu. Výsledky ukazují rozpor mezi láskou k oboru a neúprosným prostředím, které překladatele často tlačí až na hranici únosnosti.

Kdo překládá a jak

Typickým českým audiovizuálním překladatelem je vysokoškolsky vzdělaná žena ve věku 30–49 let s více než šestiletou praxí. Překládá primárně z angličtiny a její pracovní vytížení se pohybuje od jednoho filmu měsíčně po plný úvazek v přepočtu 5000 minut ročně (20 minut díla denně při 20 pracovních dnech v měsíci).

Průměrně si tito překladatelé vydělávají kolem 10 000 Kč měsíčně. Až na výjimky pracují jako OSVČ, často pro zahraniční agentury. Pro polovinu z nich je AV překlad jen vedlejším příjmem – hlavní příjem mají z jiných překladů, tlumočení nebo zaměstnání. Nejčastěji se věnují titulkování, zhruba třetina i dabingovým překladům. Zpětnou vazbu na svou práci dostávají sporadicky a pro komunikaci s kolegy spoléhají hlavně na sociální sítě. Jen menšina využívá členství v profesní organizaci, převážně jde o JTP.

Streamovací revoluce: víc práce, méně jistoty

Příchod streamovacích platforem typu Netflix nebo Disney+ do Česka přinesl překladatelům větší objem práce, ale i nové problémy. Spousta z nich tehdy dostala šanci do oboru vstoupit. S rostoucí poptávkou však na trh pronikli amatéři a agentury s dumpingovými cenami. V důsledku toho jsou dnes časté nešvary jako překlad přes třetí jazyk nebo extrémní čtecí rychlost titulků. Většina autorů o ceně své práce nevyjednává a bere ji jako pevně danou, což vede k deformaci trhu; zároveň je těžké si před zadavateli jakékoli vyjednávání vůbec obhájit. Smluvně vynucovaná mlčenlivost o sazbách navíc ztěžuje jakoukoli snahu o transparentnost a zlepšení podmínek.

Kolik stojí minuta

Honoráře se účtují převážně za minutu hotového díla. U titulků se sazby pohybují obvykle mezi 100 a 150 Kč za minutu, u dabingu bývají nižší. Někteří překladatelé však pracují i za méně než 20 Kč za minutu. Sazby nad 200 Kč jsou skutečnou výjimkou. Příplatky za náročnost či jazyk jsou bohužel spíše raritou. Není proto divu, že více než polovina respondentů si měsíčně vydělá méně

než 10 000 Kč. Jen malá skupina dosahuje částky, která by umožnila důstojné živobytí pouze z audiovizuálního překladu. Stagnace sazeb a inflace situaci dále zhoršují – část překladatelů odmítá méně placené zakázky, jiní zvyšují objem práce nebo uvažují o odchodu z oboru.

Technologie: pomocník i hrozba

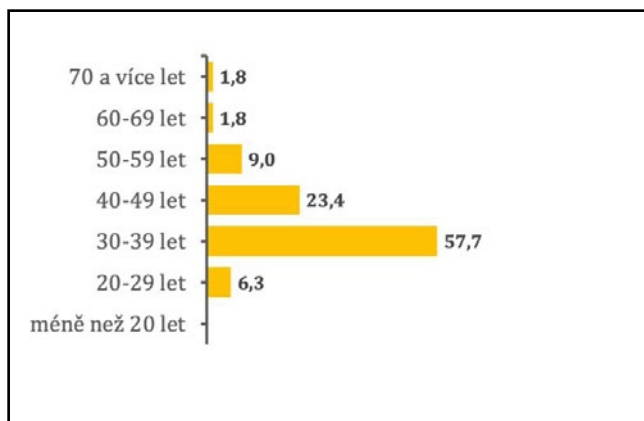
Třetina překladatelů využívá strojový překlad jako pomůcku. Většina ho odmítá nebo text raději kompletně přepisuje. Jen 15 % zaznamenalo, že jim kvůli jeho zavedení klient snížil sazbu, v poznámkách ale vícero z nich uvedlo, že kvůli přechodu klienta na výlučně špatně placenou posteditaci ukončili spolupráci. Řada respondentů dostává převážně nabídky na posteditaci strojových překladů, ty však kvůli špatné kvalitě odmítají. Pro práci používají různé softwary, často ty, jež jim dodá zadavatel, ale významná část využívá i bezplatné programy jako Subtitle Edit.

Profese spíš z lásky než pro peníze

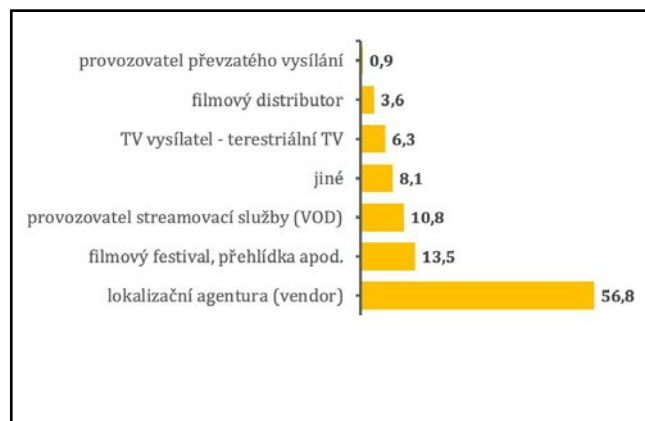
Přestože jsou ekonomické vyhlídky tristní, většina překladatelů svou práci miluje. Oceňují pestrost, kreativitu i blízkost k filmovému průmyslu. Největší spokojenost vyjadřují ti s delší praxí a vyšším příjmem a nejkritičtější jsou mladší kolegové, kteří se teprve snaží prosadit. Zhruba 40 % překladatelů však přiznává, že uvažuje o změně profese, dvě třetiny již podnikají konkrétní kroky. Mnozí se obávají, že automatizace a tlak na rychlost mohou jejich práci ohrozit. Většina by uvítala kolektivní smlouvu, stanovující minimální sazby a základní práva.

Český audiovizuální překlad je dynamický a globalizovaný, ale trpí nedostatečnou ochranou a tlakem na nízké ceny. Překladatelé pracují flexibilně, často o víkendech, a jejich odměna zaostává za náročností i odpovědností práce. Rozpor mezi uspokojením z práce a nízkým ohodnocením je dlouhodobě neudržitelný. Pokud se nepodaří prosadit systémové změny počínaje referenčními sazbami, hrozí, že kvalita českých titulků a dabingu kvůli odlivu profesionálů výrazně klesne na kvalitě.

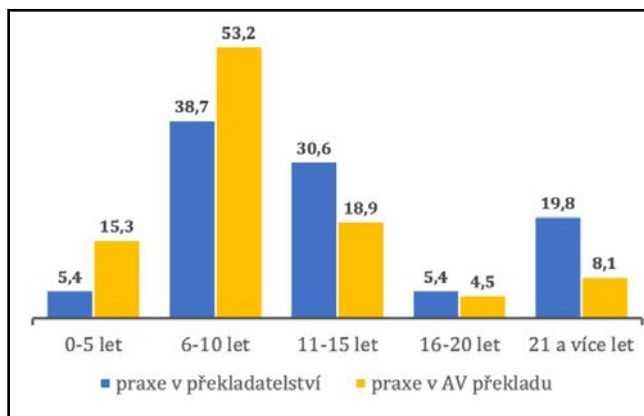
LUCIE OLEŠOVÁ

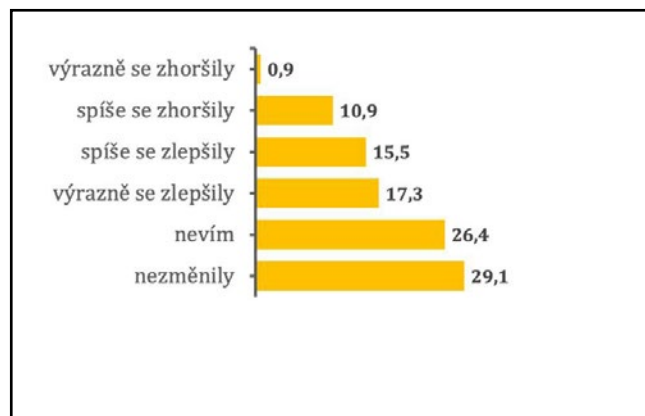
Věková struktura osloveného vzorku, v % (n=111)

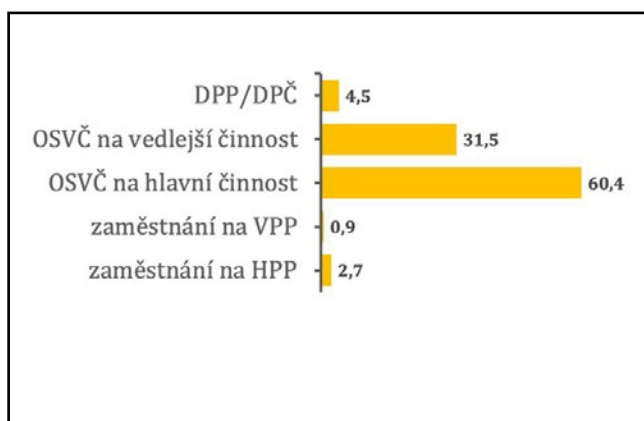
Zadavatelé zakázek pro AV překlad, v % (n=111)

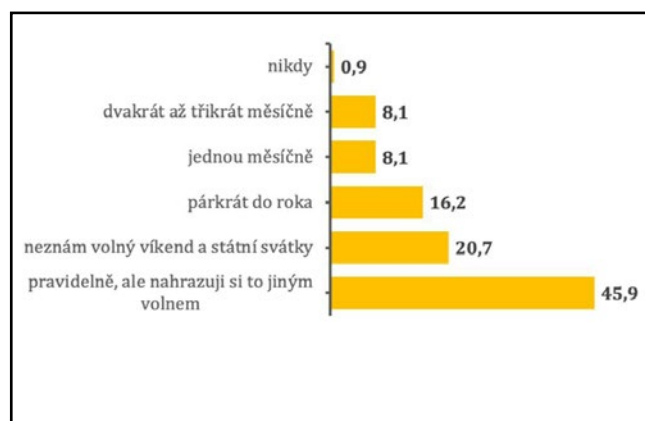
Délka praxe v překladatelství, v AV překladu, v % (n=111)

Změna podmínek pro práci v AV překladu s nástupem VOD platform, v % (n=111)

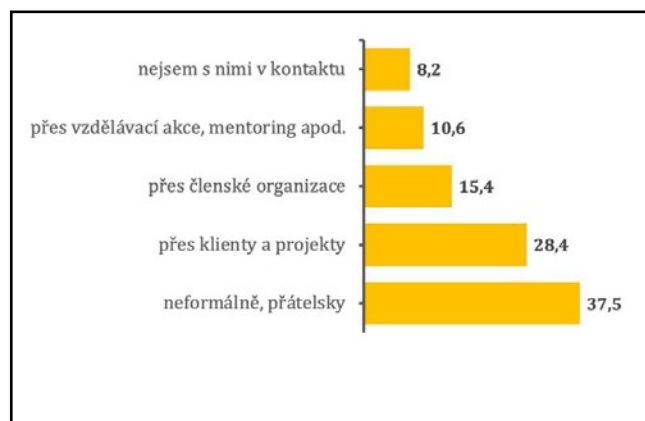
Právní forma zaměstnávání v prostředí AV překladatelství, v % (n=111)

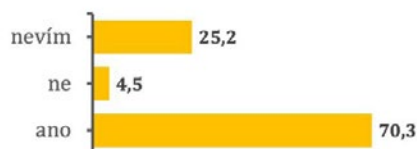
Četnost práce o víkendech a během státních svátků, v % (n=111)

Nejčastěji překládaný typ AV díla, v % (n=111)

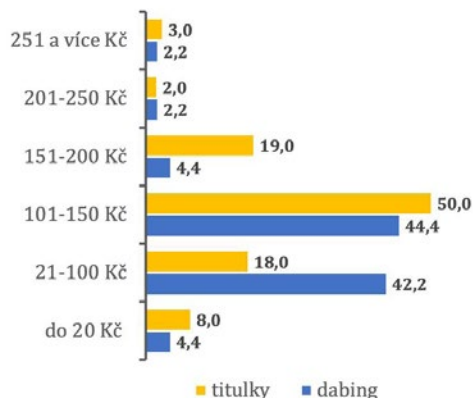
Kontakty s dalšími AV překladateli, v % (n=111)

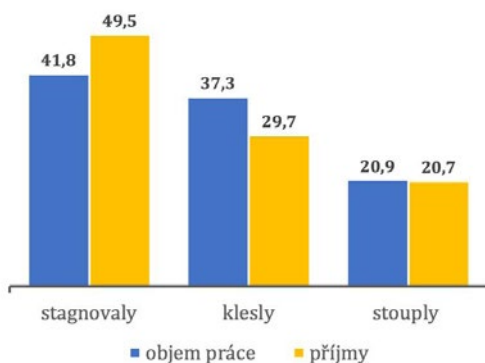
Postoje překladatelů ke kolektivní smlouvě, v % (n=111)

Výše hrubého měsíčního příjmu z překladu AV děl, v % (n=111)

Sazby za překlad minuty titulků/dabingu pro AV dílo, v % (n=111)

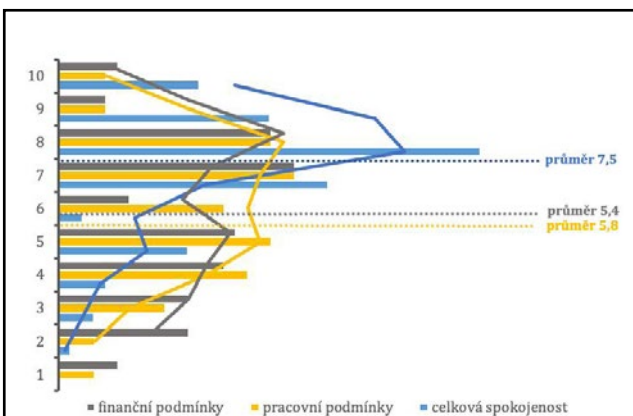

Příjmy a objem práce z překladu AV děl za poslední rok, v % (n=111)

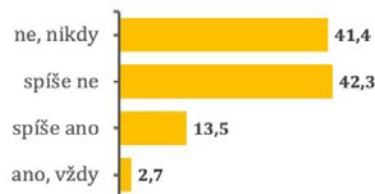

Postoje oslovených překladatelů ke své profesi, v % (n=178)*

* Otázka byla výčtová, celkový počet responsí převyšuje velikost vzorku.

Spokojenost oslovených překladatelů se svou profesí, dosažené průměry (n=111)

Využití strojového překladu při AV překládání, v % (n=111)

Sčítání tlumočnicků a překladatelů pro osoby se sluchovým postižením v České republice 2024

Úvodem

V roce 2024 proběhlo první celorepublikové **Sčítání tlumočnicků a překladatelů pro osoby se sluchovým postižením**, jehož cílem bylo získat komplexní data o osobách poskytujících tyto jazykové služby v České republice. Iniciátorem a realizátorem výzkumu byla **Česká komora tlumočnicků znakového jazyka**. Výzkum mapoval profesní komunitu, zjišťoval aktuální počty aktivních tlumočnicků a překladatelů, jejich vzdělání, praxi, formy poskytovaných služeb a regionální rozložení.

Sběr dat probíhal formou online dotazníku od listopadu do prosince 2024, přičemž data byla vyhodnocena a publikována v průběhu roku 2025. **Dotazník byl určen všem, kdo v období od 1. září 2023 do 31. srpna 2024 poskytovali tlumočnické či překladatelské služby pro osoby se sluchovým postižením v České republice.** Jedinou podmínkou byla alespoň jedna odpracovaná hodina během daného období.

Metodika

Výzkumný tým si stanovil 8 cílů. Dotazník obsahoval celkem **18 otázek**, z toho **16 povinných**. Tematicky byl rozdělen do tří částí:

- Vzdělání a praxe respondentů** (nejvyšší dosažené vzdělání, vzdělání a délka praxe v tlumočnické/překladatelské profesi)
- Tlumočení a překlad** (formy poskytovaných služeb, pracovní jazyky, oblast působnosti, formy zaměstnání,

průměrný počet odpracovaných hodin za měsíc a počet odpracovaných měsíců v daném roce),

3. Obecné informace (gender, věk, stav sluchu, mateřský jazyk).

Celkem bylo přijato 163 vyplněných dotazníků, z nichž 6 bylo vyřazeno z důvodu nesplnění stanovených kritérií. Vyhodnocená data zahrnují odpovědi od 157 respondentů.

Výsledky

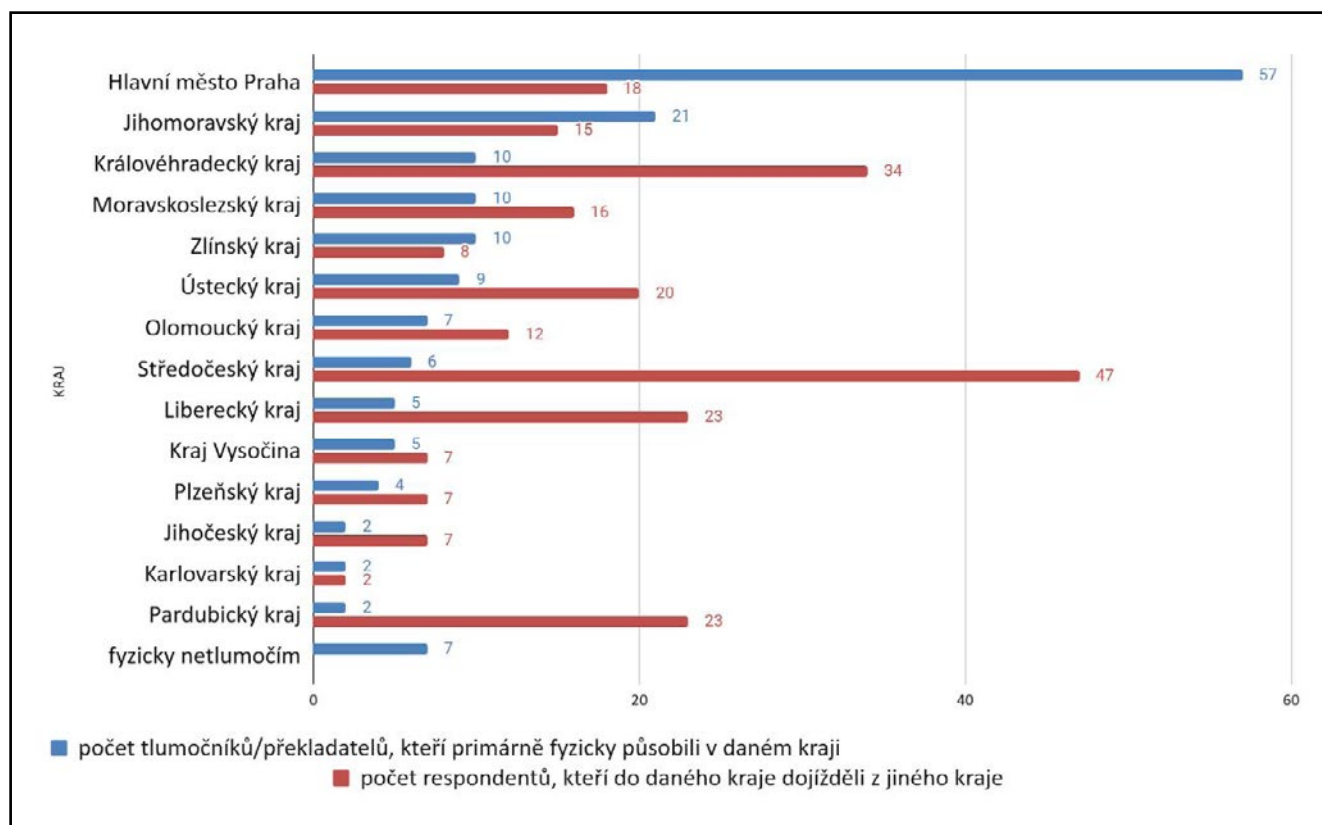
Z výsledků vyplývá, že v období od **1. září 2023 do 31. srpna 2024** na území České republiky působilo **minimálně 157 tlumočnicků a překladatelů pro osoby se sluchovým postižením**.

Regionální rozložení

Dotazník se ptal na hlavní kraj, ve kterém tlumočníci a překladatelé primárně působí a následně zjišťoval další kraje, do kterých dojíždějí. Zhruba **polovina dotázaných (84 osob)** uvedla, že poskytuje služby i mimo svůj hlavní region.

Z výzkumu vyplývá, že tlumočníci a překladatelé pro osoby se sluchovým postižením působí napříč celou Českou republikou. Nejvíce respondentů působí v **Praze (57)** a v **Jihomoravském kraji (21)**. Nejméně respondentů působí v **Jihočeském, Karlovarském a Pardubickém kraji (po 2 respondentech)**.

Následující graf uvádí **zastoupení respondentů v jednotlivých krajích**. Modrá linka ukazuje působnost v primárních krajích, červená počet respondentů, kteří do daných krajů dojížděli z jiného kraje.

Oblasti působení

Respondenti uvedli působení ve **22 specifických oblastech**, přičemž nejčastěji byli aktivní ve zdravotnictví, na úřadech, v zaměstnání, v sociálních službách a v rámci kurzů, školení, přednášek a workshopů. Nejméně zastoupené byly oblasti: náboženství, soudní řízení a politická sféra.

Konkrétní počty a procenta v jednotlivých oblastech jsou znázorněna v následující tabulce.

Odpověď	Počet odpovědí	% ze 157 respondentů
tlumočení ve zdravotnictví	122	77,7%
tlumočení na úřadech i pro úřady	115	73,2%
tlumočení v zaměstnání (pracovní pohovory, schůzky, porady atd.)	109	69,4%
tlumočení v rámci sociálních služeb (poradenství, soc. rehabilitace atd.)	108	68,8%
tlumočení kurzů, školení, přednášek, workshopů	106	67,5%
tlumočení ve vzdělávání (výuka, školní akce, třídní schůzky atd.)	103	65,6%
tlumočení v oblasti bankovníctví a financí	98	62,4%
tlumočení v oblasti bydlení (trh s realitami, prohlídka, bytové schůze jednání atd.)	95	60,5%
tlumočení ve službách (autoservis, veterinární lékařství, obchody, kadeřnictví, kosmetika atd.)	92	58,6%
tlumočení u policie	75	47,8%
tlumočení u psychologa, psychiatra, terapeuta	68	43,3%
tlumočení v oblasti kultury (muzea, galerie, hrady, zámky, společenské akce atd.)	68	43,3%
tlumočení u advokáta, právníka, notáře atd.	59	37,6%
tlumočení v médiích (TV, sociální sítě, ivysílání, stream atd.)	37	23,6%
tlumočení volnočasových aktivit (Skaut, Sokol, tábor, kroužky atd.)	37	23,6%
konferenční tlumočení	35	22,3%
umělecké tlumočení	34	21,7%
tlumočení svateb, vítání občánků, pohřbů	32	20,4%
tlumočení sportovních aktivit a událostí	32	20,4%
tlumočení v oblasti náboženství (mše, bohoslužby, náboženská setkání, svatby, pohřby, křty atd.)	23	14,6%
tlumočení u soudu	20	12,7%
tlumočení v politice (parlament, poslanecká sněmovna, ministerstva, volební kampaně atd.)	13	8,3%
jiné (prosím, napište konkrétně)	5	3,2%

Typy a formy poskytovaných služeb

Respondenti mohli uvádět více forem poskytování služeb současně. Zvolit mohli fyzické tlumočení, online tlumočení a překlad. **Celkem 150 respondentů** poskytovalo **fyzické tlumočení**, **104 respondentů** zajišťovali **online tlumočení** a **106 respondentů** se věnovalo **překladu**.

Více než polovina respondentů kombinovala všechny tři formy (fyzické tlumočení, online tlumočení, překlad) – tuto kombinaci uvedlo **84 respondentů**. V tabulce naleznete jednotlivé kombinace.

typ služby - kombinace	počet odpovědí
pouze fyzické tlumočení	33
pouze překlad	4
pouze online tlumočení	1
fyzické tlumočení + online tlumočení	17
fyzické tlumočení + překlad	16
online tlumočení + překlad	2
fyzické tlumočení + online tlumočení + překlad	84
celkem	157

Pracovní jazyky

Respondenti mohli uvést více pracovních jazyků, v nichž tlumočí nebo překládají.

pracovní jazyky	počet respondentů
český znakový jazyk	156
český jazyk	142
anglický jazyk	23
mezinárodní znakový systém	7
americký znakový jazyk	3
ukrajinský jazyk	3
ukrajinský znakový jazyk	3
německý jazyk	2
ruský jazyk	2
slovenský znakový jazyk	2
německý znakový jazyk	1
ruský znakový jazyk	1
slovenský jazyk	1
španělský jazyk	1
britský znakový jazyk	0
polský jazyk	0
polský znakový jazyk	0
rakouský znakový jazyk	0

Praxe v oboru

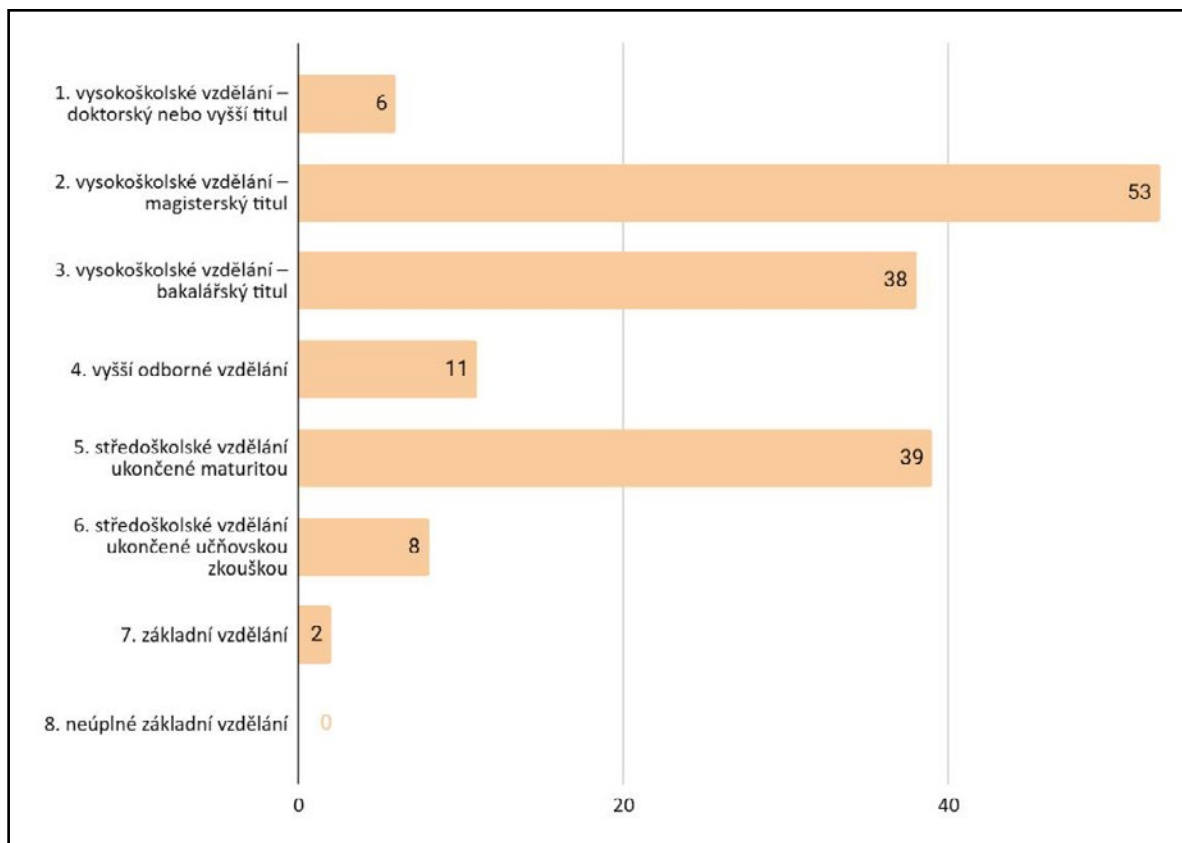
Respondenti uváděli různé délky praxe v oboru. Nejčastěji zastoupené kategorie byly: **3–5 let praxe** a **6–10 let praxe**. Zaznamenány byly i případy s délkou praxe přes 41 let.

délka tlumočnické praxe	počet respondentů
do 1 roku	6
1–2 roky	17
3–5 let	37
6–10 let	29
11–15 let	17
16–20 let	16
21–25 let	16
26–30 let	5
31–35 let	7
36–40 let	1
nad 41 let	6
celkem	157

Vzdělání respondentů

Respondenti uváděli širokou škálu dosaženého vzdělání, zastoupeny byly všechny stupně vzdělávání. Následující graf **představuje uváděné kategorie**.

Ve vztahu k profesnímu vzdělání v oblasti tlumočení či překladu respondenti uváděli různorodé možnosti odpovědí, v tabulce seřazeny dle četnosti.

absolvované vzdělání v tlumočnické/překladačské profesi	počet respondentů
další kurzy od nepaměti do současnosti (krátkodobé, dlouhodobé, frekvenční, odborné, jazykové...)	89
Jazyky a komunikace neslyšících (Univerzita Karlova) – bakalářský titul (dříve Čeština v komunikaci neslyšících)	40
jiné (prosím, vyplňte konkrétně, jaké vzdělání jste absolvovala a není uvedeno výše)	23
Organizace tlumočnicků znakového jazyka – tlumočnické zkoušky suděním průkazu tlumočnicka	16
Tlumočnictví českého znakového jazyka (VOŠ Hradec Králové) – diplomovaný specialista	15
žádné vzdělání v oboru	11
Čeština v komunikaci neslyšících (Univerzita Karlova) – magisterský titul	10
Česká Komora tlumočnicků znakového jazyka – Certifikační vzdělávací program (CVP)	10
kurz Tlumočnictví znakového jazyka pro neslyšící (Strom vědění)	10
Institut Neslyšících pro specializované vzdělávání – Primární modulový program pro pokročilé tlumočnický českého znakového jazyka	7
Universal learning design (ComIn) – program vzdělávání tlumočnicků (Masarykova Univerzita – Středisko Teiresiás)	6
Divadlo a výchova pro Neslyšící (JAMU) – magisterský titul (dříve Výchovná dramatika neslyšících)	5
Tlumočnictví českého znakového jazyka (Masarykova Univerzita) – bakalářský titul	5
Divadlo a výchova pro Neslyšící (JAMU) – bakalářský titul (dříve Výchovná dramatika neslyšících)	2

Stav sluchu

Za slyšící se označilo 124 respondentů, 16 respondentů vybralo možnost neslyšící, 16 respondentů vybralo možnost nedoslýchaví a 1 respondent uvedl v kategorii jiné, že je slyšící s vadou sluchu.

Závěr

Výzkum přinesl první ucelený přehled o počtech, vzdělání, praxi a působnosti odborníků v této oblasti. Získaná data poskytují reprezentativní pohled na profesní komunitu a tvoří základ pro další mapování a případně podklad pro rozvoj vzdělávání v oblasti tlumočení a překladu pro osoby se sluchovým postižením.

Kompletní výsledky jsou k dispozici na stránkách České komory tlumočnicků znakového jazyka zde:

<https://www.cktzj.com/scitani-tlumocniku/>.

autorka článku: **MGR. KRISTÝNA ŠIMKOVÁ**

spolupracovnice: **LENKA PERLIČKOVÁ, DIS., MGR. TEREZA BÍZKOVÁ**

Zpráva o výletu za svatým Jeronýmem na zámek v Nelahozevsi

Pokaždé, když se blíží jeronýmský výlet, sleduji bedlivě předpověď počasí. Tentokrát byla dosti nepříznivá, hlásili deštivo a ještě v den D po ránu pršelo. Než jsme však dojeli do Nelahozevsi, vyčáslilo se a zámek nás uvítal v plné kráse.

Zámek Nelahozeves patří mezi nejkrásnější a nejlépe zachovalé renesanční památky u nás. Jeho stavba započala v roce 1553 a Lobkowiczové, jeho současní majitelé, ho koupili už v roce 1623. Během třicetileté války byl opakově vyplněn a poté rozsáhle zrekonstruován. Nesloužil jako hlavní rezidence rodu, tou byl zámek v Roudnici nad Labem, ale byl využíván pro správu rozsáhlého panství. Ve 20. století byl dvakrát zkonfiskován – nejprve nacisty, poté komunisty. Zpět ho rodina získala začátkem devadesátých let a už od roku 1997 je přístupný pro veřejnost.

Zámek má svým návštěvníkům co nabídnout. Naše prohlídka začala v zasklené arkádové hale a poté jsme postupně procházeli sály, salonky, ložnicemi, jídelnou, knihovnou, kapli a zbrojnicí a všude jsme obdivovali vzácný nábytek a nádherný inventář. Stěny místností zdobí desítky obrazů, lobkowická sbírka zahrnuje i díla takových mistrů, jako je Bruegel, Canaletto, Cranach, Rubens či Velázquez. V kapli jsme objevili obraz našeho patrona, sv. Jeronýma. Neváhali jsme a pořídili si s ním skupinový snímek. Sbírkou obsahují i lovecké trofeje a unikátní sbírku zbraní, hudební nástroje a partitury, sbírku keramiky a porcelánu. Mnohé předměty jsou skutečně pozoruhodné a unikátní – například černá madona Eisendelská, hasištejnsko-lobkowický oltář, kančí hlava sloužící jako držák na pivo či tři

satirické scény s kočkami a opicemi znázorňující lidské neřesti. Byla to skutečná radost dívat se na tak krásné a vzácné předměty.

Po prohlídce zámku jsme se osvěžili v kavárně v bývalém nádražíčku a poté se vydali po červené značce podle Vltavy do Kralup. Po obědě v nám již dobře známé restauraci U Kohouta se část naší výpravy rozloučila a odešla na nádraží, zatímco její druhá část pokračovala v pěším výletě. Podle Vltavy jsme kráčeli po zelené značce až do Libčic, kde jsme nasedli na vlak do Prahy. Celkem jsme ušli kolem deseti kilometrů.

Výlety na počest našeho patrona probíhají již třináct let, další se konal na závěr Jarního balíčku 2025. Pokud máte zajímavý tip na výlet, dejte mi vědět, ráda se nechám inspirovat.

ALENA ŠOURKOVÁ

Prohlídka Břevnovského kláštera

Letošní Jeronýmovy dny jsme zakončili v neděli 19. října dopolední společnou prohlídkou Břevnovského kláštera.

Tento nejstarší český mužský klášter založili v roce 993 kníže Boleslav II. a pražský biskup Vojtěch z rodu Slavníkovců. Vojtěch přivedl do Čech prvních dvanáct benediktinů, jejichž úkolem bylo dovést na cestu křesťanství obyvatele střední Evropy. Vývoj kláštera zažil období rozkvětu i úpadku. Zpočátku ho tvořily dřevěné stavby, v 11. století byla postavena románská bazilika sv. Benedikta a Vojtěcha. Díky relikvii sv. Markéty, kterou benediktinům daroval roku 1226 Přemysl I. Otakar, se stal klášter vyhledávaným poutním místem. Proto už nestačila původní bazilika a románský klášter byl přestavěn do podoby gotické. V roce 1420 jej však zničili husité a přeživší mniši odešli na dlouhých třista let do Broumova. Na svoji obnovu čekal klášter až do začátku 18. století, kdy byly zbourány jeho ruiny a vystavěn klášter nový ve stylu baroka podle plánů Kryštofa Dienzenhofera. V této podobě jej můžeme obdivovat i dnes. Další pohromou bylo

období socialismu, kdy byli vyhnáni mniši a do kláštera umístěn archiv Ministerstva vnitra. Po roce 1990 se však benediktini do zdevastovaného kláštera vrátili a zrenovovali ho do dnešní krásy.

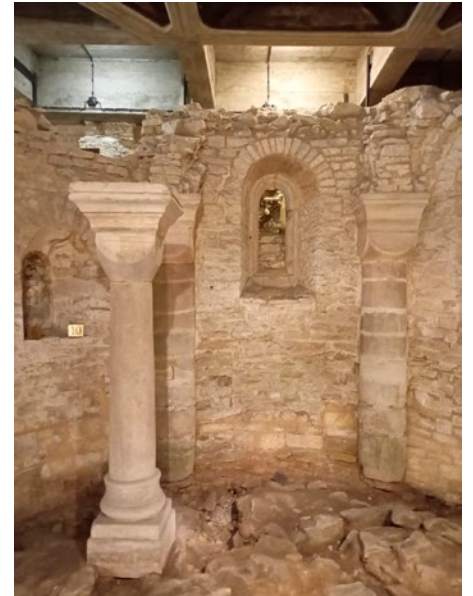
Naše prohlídka začala u studánky Vojtěška u pramene Brusnického potoka, nad nímž se klenula gotická kaple a dnes je součástí zahradního pavilonu. Chrám sv. Markéty nás ohromil svojí barokní nádherou: krásné stropní fresky představující „průhledy do nebe“, oltáře s freskami a obrazy od Petra Brandla, bílé natřené sochy z lipového dřeva. Znázornění jsou zde patroni benediktinského řádu i čeští světcí. Mezi obrazy jsme objevili i našeho patrona, sv. Jeronýma. Neodolali jsme a udělali si pod ním společný snímek. Poté jsme sestoupili několik metrů pod kostel, abychom si prohlédli zbytky románské baziliky sv. Vojtěcha. Navštívili jsme rovněž budovu rezidence opata neboli prelatury, kde byly původně apartmány opata, dnes se zde nacházejí reprezentativní prostory. Z nich vyniká největší a nejdobnější Tereziánský sál s obrazy Habsburků v čele s Marií Terezií s dítětem, budoucím císařem Josefem II. Na

závěr prohlídky nás pobavila legenda zobrazená na stropě sálu. Týká se sv. Vintíře, jehož tělesné pozůstatky jsou zazděny v jednom z oltářů kostela. Tento světec, původně šlechtic a diplomat, byl pozván na hostinu na dvoře uherského krále Štěpána. Na jeho počest byl podáván pečený páv. Svatý muž však dodržoval řeholí předepisovanou půst od masa. Protože nechtěl urazit své hostitele, modlil se tak intenzívně, že páv obživil a odletěl do nebe.

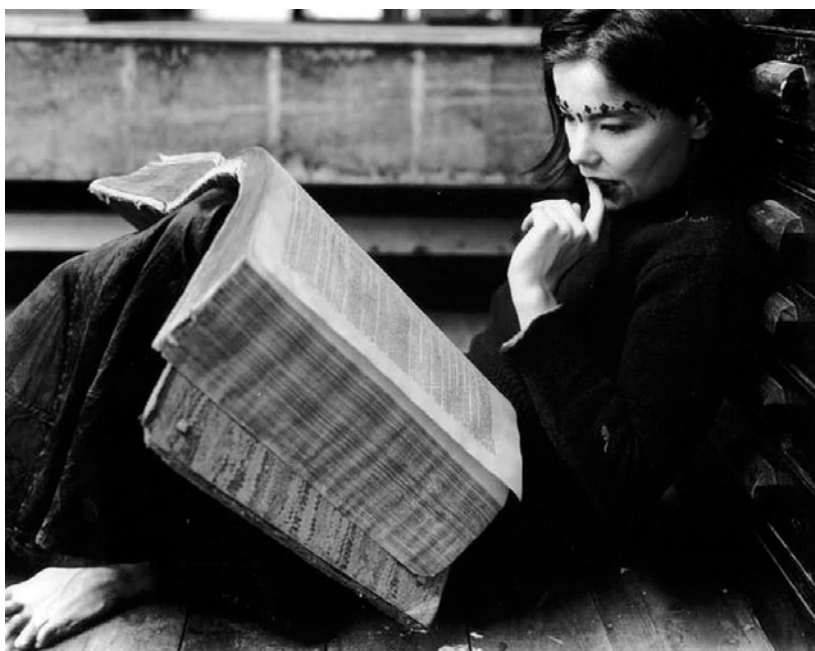
Břevnovský klášter je nejen významnou kulturní památkou, ale zároveň i aktivním římsko-katolickým mužským klášterem. V současnosti zde žije devět benediktinů ve věku od 41 do 93 let, z nichž někteří mají kněžské svěcení, všichni pracují a svým platem přispívají na chod kláštera. Rozvíjí se zde i rozsáhlá hospodářská a komunitní činnost. Tisíciletý klášter prostě i dnes žije bohatým životem.

Díky fundovanému a zároveň nesmírně zajímavému a poutavému výkladu našeho průvodce jsme po dvouhodinové prohlídce opouštěli Břevnovský klášter obohaceni o nové poznatky a plni krásných dojmů.

ALENA SOURKOVÁ

Dále vyšlo (nebo vyjde)...

Pletařský slovník / Štěpánka Drchalová.
1. vyd. Praha: Štěpánka Drchalová, 2025.
ISBN 978-80-11-07330-5.

Reálie a čeština jako cílový jazyk / Marek Lollok,
Marek Nukula, Markéta Šichtařová. Praha: Akropolis,
2025. ISBN 978-80-7470-545-8.

Atlas klíčních rostlin polních plevelů /
Pavel Hamouz, Kateřina Hamouzová. 1. vyd. České
Budějovice: Kurent, 2025. ISBN 978-80-88620-08-2.

Atlas podivných hub lesů a strání. 1. vyd. Český
Krumlov: Střední uměleckoprůmyslová škola
sv. Anežky České, 2025. ISBN 978-80-11-07162-2.

Bible piva. Mistrovský průvodce pivem /
Mark Dredge. Černošice: Familium s.r.o.
ISBN 978-80-8833-373-9; Kč 690,00.

Piercing encyclopedia (anglicky) / Radomír
Fiksa. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press, 2025.
ISBN 978-80-88615-06-4; Kč 499,00.

Guinness World Records – Fotbalová edice 2026.
Praha: Slovart, 2025. ISBN 97-80-276-1269-7.

**Guinness World Records 2026. Nabito novými
rekordy.** Praha: Slovart, 2025. ISBN 97-80-276-1247-5.

Academia – Praha 2025, 2026

Atlas ptáků České a Slovenské republiky /
Jan Dungel, Karel Hudec, Karel Štaštňý.
3. aktualizované vyd. ISBN 978-80-200-3189-1.

**Květena České republiky. Abecední rejstřík
vědeckých a českých jmen pro svazky 1–9** /
Jitka Štěpánková, Anna Kladivová.
ISBN 978-80-200-3645-2.

Botanické zahrady a arboreta České republiky /
Magdalena Chytrá, Anna Procházková, Pavel Sekerka.
ISBN 978-80-200-3638-4.

Slovník termínů slovesného folkloru: Česko /
Jaroslav Otčenášek. 1. vyd. ISBN 978-80-200-3696-4.

**Ruská bílá emigrace v Československu:
představitelé technických, přírodních
a zemědělských věd** / Dana Hašková. 1. vyd.
ISBN 978-80-200-3697-1.

Euromedia – Universum – Praha 2025

Atlas vesmíru od velkého třesku do budoucnosti /
Reger. D. Launius. 1. vyd. ISBN 978-80-284-0917-3;
Kč 1299,00.

Sladkovodní ryby. Atlas ryb Střední Evropy /
Matthias Bergbauer. 1. vyd. ISBN 978-80-284-0621-9;
Kč 349,00.

Ptáci v přírodě / Kalle Nibbenhagen. 1. vyd.
ISBN 978-80-284-0308-9; Kč 349,00.

ALENA ŠOURKOVÁ

Termínovka

3.–30. 12. 2025

Eszter honti: méně je více (výstava koláží)
<https://www.jtpunion.org/udalost/eszter-honti-mene-je-vice-vystava-kolazi/>

29. 12. 2025

Prohlídka Novoměstské radnice a závěrečná na JTP
<https://www.jtpunion.org/udalost/prohlidka-novomestske-radnice-a-zaverecna-na-jtp/>

16. 1. 2026

Bezpečnost na internetu – praktický seminář
<https://www.jtpunion.org/udalost/bezpecnost-na-internetu-prakticky-seminar/>

27. 1. 2026

Využití generativní ai v literárním překladu
<https://www.jtpunion.org/udalost/vyuziti-generativni-ai-v-literarnim-prekladu-opakovani/>

17. 4. 2026

Mladý Jeroným
<https://www.jtpunion.org/udalost/mlady-jeronym/>

15. 5. 2026

Vyhlášení výsledků soutěží Slovník roku a Sound
<https://www.jtpunion.org/udalost/vyhlaseni-vysledku-soutezi-slovník-roku-a-sound/>

6.–7. 6. 2026

Valná hromada a jarní zasedání rady JTP
<https://www.jtpunion.org/udalost/valna-hromada-a-jarni-zasedani-rady-jtp/>

ToP

(tlumočení-překlad)

Číslo 158 ročník XXXVI – 2025

zima 2025

ToP (tlumočení-překlad)

Odborný bulletin Jednoty tlumočnicků
a překladatelů

ISSN 1210-4159 (tištěná verze,
1990–2014)

ISSN 2336-8888 (elektronická verze
od 2015, platí i pro elektronický archiv
starších ročníků)

JTP je členem Mezinárodní federace
překladatelů FIT – Fédération
internationale des traducteurs,
organizace třídy „A“ uznané UNESCO.

šéfredaktor Petr Kautský

redakční rada Prof. PhDr. Ivana
Čeňková, CSc., Amalaine Diabová,
Ing. Miroslav Herold, CSc., PhDr. Milan
Hrdlička, CSc., Mgr. Edita Jiráková
Ph.D., Mgr. Marie Příbylová,
PhDr. Andrej Rády, doc. PhDr. Tomáš
Svoboda, Ph.D., Mgr. Alena Šourková,
Mgr. Andreas Weber

grafická úprava Šimon Sedláček

redakce

JTP – ToP, Senovážné nám. 23,
110 00 Praha 1

Telefon: 224 142 312

E-mail: jtp@jtpunion.org

www.jtpunion.org

Facebook: [jtp@jtpunion.org](https://www.facebook.com/jtp@jtpunion.org)

Ke stažení zdarma na stránkách JTP:

www.jtpunion.org

Registrace MK ČR 6198 TS: 7B B1.

Čtvrtletník. Vychází jen ve formátu PDF.

Uzávěrka tohoto čísla 20. 11. 2025.

Vydala © Jednota tlumočnicků
a překladatelů, IČ CZ002505676.

Za obsah článků odpovídají autoři. Texty
neprošly jazykovou úpravou. Příspěvky
nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.
Příspěvky se nehonorují. Příspěvky
zde otištěné nesmí být reprodukovány
v žádné formě, ani elektronickým či
mechanickým způsobem, včetně systémů
pro ukládání a vyhledávání informací,
bez souhlasu držitelů copyrightu.
Citace z textů možno přetisknout pouze
s uvedením zdroje.

smos *k* CENTRUM

Senovážné nám. 23 a 22
mobil: +420 777 711 691

tradice

**centrum Prahy, kvalitní zázemí
kanceláře, sály, široká škála služeb
lékařské služby**

již od roku 1878